

**ILONKÁVAL
CSODA FOG TÖRTÉNNI**

CIGÁNYNAP PÁSZTÓN

**CIGÁNY GYEREKEK
A KIFUTÓN**

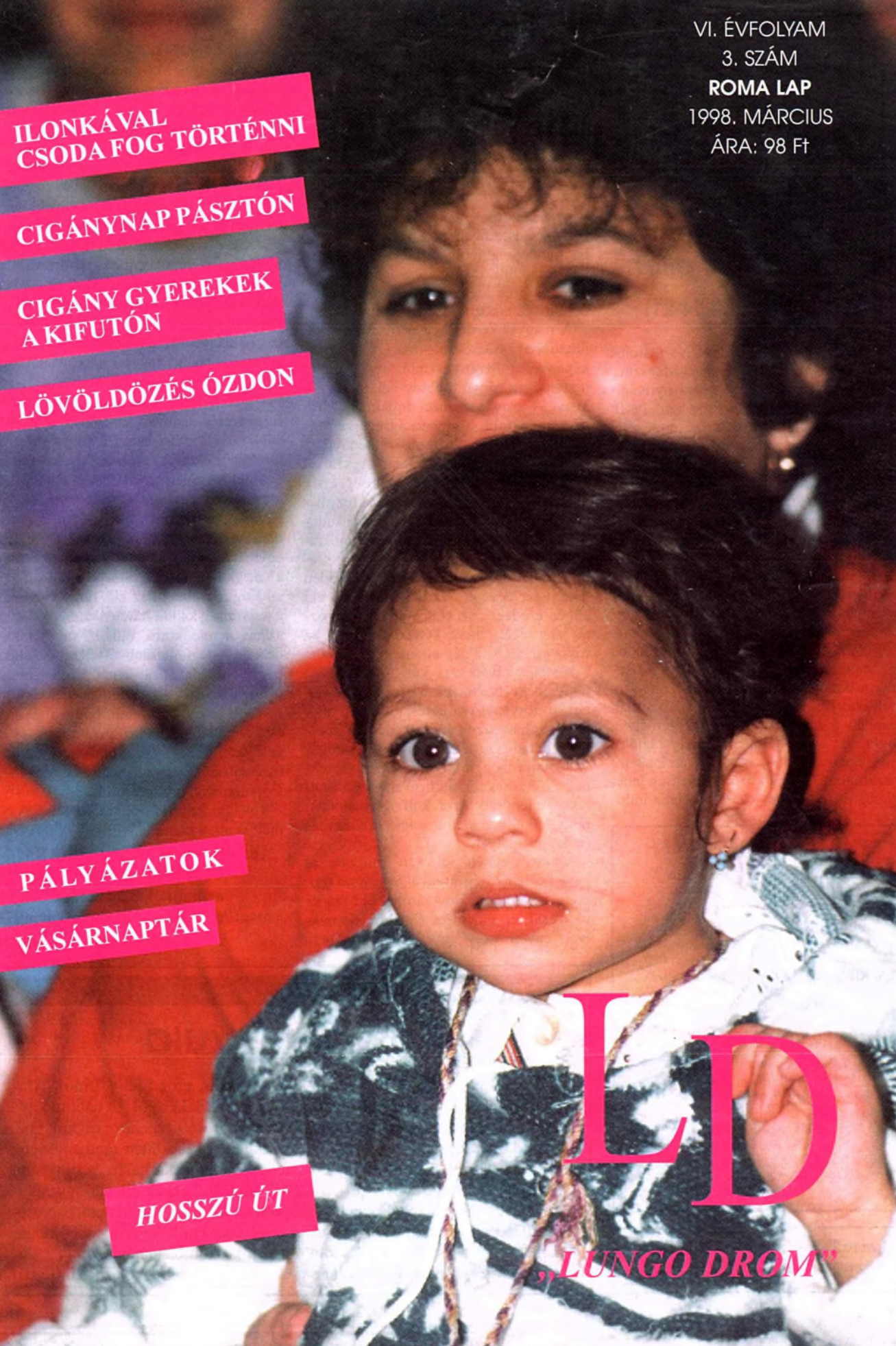
LÖVÖLDÖZÉS ÓZDON

PÁLYÁZATOK

VÁSÁRNAPTÁR

HOSSZÚ ÚT

VI. ÉVFOLYAM
3. SZÁM
ROMA LAP
1998. MÁRCIUS
ÁRA: 98 Ft

LD
„LUNGO DROM”

P OSTA FORDULT V VAL

Európai akcióhét a rasszizmus ellen

(1998. március 14-21)

Az Egyesült Nemzetek (UN) március 21-ét a Faji Megkülönböztetés Megszüntetése Nemzetközi Napjává nyilvánította a dél-afrikai Sharpeville-ben, 1960-ban meggyilkolt 70 tiltakozó emlékére. 1998-ban szervezetek százai ismét megrendezik a Rasszizmus Elleni Európai Akcióhetet. Az akcióhét során emberek ezrei cselekedhetnek együtt a toleranciáért és az egyenlő jogokért, amely új energiát adhat a mindennapi rasszizmus elleni küzdelemhez.

Abból kell kiindulnunk, miszerint a politikai közösségben – a kulturális asszimiláció és konformitás fokától függetlenül – mindenkinek racionalitást tudunk be. Nem kell azt állítani, hogy minden ember egyforma. A szabadelvű politikának a honpolgárban azt kell néznie, ami politikai: és ez a ráció. A közhazának minden jogalanyának számító személy a tagja; aki ezt a nemzet bármely tagjától megtagadni óhajtja, az a demokráciában: hazafiatlan. Csak a közös szabadság lehet kielégítő morális és egzisztenciális indok.

ka a hazaszeretnek. Hazaszeretet szabad társadalomban csak úgy lehetséges, ha minden honpolgárt racionális alanynak tekintünk. Más különben nemcsak a szabadság és jogegyenlőség vesz el, hanem maga a köztársaság is szétmállik.

A magyar kérdés – a nemzet politikai identitásának kérdése – ma így hangzik: képes-e a törvényisztező, rendszerető, biztonságra vágyó többség befoglalni a kisebbségeket a nemzet fogalmába? Ha ez nem sikerül, a szabadság egészen bizonyosan elvész. A haza – amennyiben erkölcsi fogalom – szintén. A szabad honpolgár büszke. A kisebbségeknek nemcsak a jogaikhoz van joguk (ez magától értetődik: aki ezt nem veszi tudomásul, törvényt sért,) hanem a demokratikus góghöz is. Annak a hangos és félreérthetetlen kimondáshoz, hogy minden honpolgár egyenlő erkölcsi alany – s aki ebben esetleges szociális tényezők okozta jelenségek miatt kételkedni mer, az rossz ember és a nép ellensége.

Nevelés révén arra kell törekednünk, hogy megváltoztassuk a rasszista magatartást, törvényeken keresztül pedig arra, hogy szabályozzuk a viselkedést. A nevelés a belső érzéseket (előítélet, gyűlölet) változtatja meg, a törvények pedig ezeknek az érzéseknek a külső megnyilvánulásait ellenőrzik. Arra kell törekednünk, hogy lebontsuk az integráció szellemi és fizikai akadályait.

Minden egyén fel van ruházva az egyenlő lehetőség jogával, vagyis azzal, hogy egyenlő módon járuljon hozzá és részesüljön a nemzet életéből. Semmilyen egyén vagy egyén csoportja nem

rendelkezik azzal az előjoggal, hogy bármi módon korlátozza ezt.

A cigány-magyar kapcsolat az egész társadalomra kihat, hiszen a cigányság még mélyebbre nyomása társadalmi káoszhoz, rosszabb esetben akár etnikai lázadáshoz is vezethet. Egy nem hivatalos felmérés szerint az iskoláskorú diákok 70%-a rasszista valamilyen formában. Ez az ő hibájuk? Nem, ez annak a társadalomnak a hibája, amely úgy hazudik saját fiataljainak, hogy elhallgatja az igazságot. Mivel senki sem születik rasszistának, ezért az iskoláknak ugyanúgy szerepük van a rasszizmus kialakulásában, mint a szülőknek. A tantervben nem szerepel a magyarországi népek és kultúrák megismertetése, a történelemoktatásból hiányoznak a romák múltjával, jelenével és a cigány-magyar kapcsolattal foglalkozó részek, valamint nem tanítják a roma írókat és költőket sem. A kölcsönös megismerés hiánya, az „elhallgatás” tovább növeli a társadalmi feszültségeket és az előítéleteket. Az emberek gyakran azért gyűlölik egymást, mert félnek egymástól; azért félnek egymástól, mert nem ismerik egymást; azért nem ismerik egymást, mert nem tudnak vagy nem akarnak érintkezni egymással. Itt az idő, hogy felelősséget vállaljunk a megkülönböztetés sötétségéből a faji igazság fényébe. Itt az idő, hogy kinyissuk a testvériség kapuit minden ember számára színre, nemre, korra, vallásra való tekintet nélkül. A legfontosabb és elkerülhetetlen, hogy holygónkat a lehető leghamarabb megszabadítsuk a rasszizmus minden formájától. Észre kell venni, hogyan használ és manipulál bennünket a rasszizmus, és rá kell jönni arra, hogy az előítéletektől való megszabadulás gazdagítani és erősíteni fogja multikulturális életünket.

További információkat a következő címen kaphatsz:

**Anti-Rasszista Mentalitás (ARM),
5006 Szolnok, Pf. 10.**

armamail.externet.hu

http://members.tripod.com/arm97

Drávai Tamás

Enciklopédia

Karvaly Gyula

Prímás, 1893-ban született Várpalotán. Zenét 13 éves korában kezdett tanulni Budapesten **Antoni Árpádtól**, s a karmesterségre is előkészült. 1907-ben bandát alakított Várpalotán, ahol csakhamar kedvence lett a környéken lakó előkelőségeknek, akik között ott voltak gróf **Szőgyéni-Marich László** és családja Csórán, gróf **Nádasdy Tamás**, gróf **Széche-**

nyi Viktor, gróf **Zichy János**, **Aladár** és **Rafael** grófok. A háború kitörésekor a 69-esekhez rukkolt be, csakhamar sebesülten esett fogságba és a szarlatovi kórházba került, ahol az orosz tiszteknek állandó muzsikusa lett. Az orosz forradalom kitörésekor hazaszökött Várpalotára. Haláláig ott játszott bandájával.

(Csemer Géza: **Habiszti**)

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik
havonta,
a „Magyarországi
Nemzeti és Etnikai
Kisebbségekért”
Közalapítvány
támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési
Központ” Alapítvány

5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Telefon: (60) 387-293. Fax: (56) 420-110

Főszerkesztő: **Paksi Éva**

Tervezőszerkesztő: **Pozsa József**

Munkatársak: **Botosné Köté Lilla**,
Bubáné Csapó Ilona, **Bujdosó Jánosné**,
Pálfi Elvira

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Nyomdaipari munkák:

REPRÓ STÚDIO Nyomdaipari Egyén Cég.
Verseyhy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

*A nem kért kéziratokat nem őrizzük
meg és nem küldjük vissza!*

Xaben sasla gata,
vasuri pherdas
pale tejardas
te ingrelxaben
sa peske gazheske.
Manula zidari -
majstori baro
ka Del kaj rudyilpe:
- Devla Sviutona,
trade andel lako drom
de ekh sap o baro,
voj o te daral,
xaben mujal te del,
palpale te zhal.
Sap ande lako drom

anklel,

la kaj daravela,
voj dural ankolyila
haj kaj butyi avela
kaj peko gazho.
Manula zidari -
majstori baro
anda moste phenela:
- Najis tuke, muri gazhi,
ke xaben mange andyan!
Shuv o xaben tele, shej,
haj hajdi ta dikh,
sar butyi kerasa.
Xaben voj tele kaj shola,
lesa voj kaj zhala
ka zido la menestirjako.
Vo lake phenela:
- Beshita, shej katka
sa tyire punrenca.
Voj lela, beshela.
Manula zidari -
majstori baro
muj vo kade dela:
- Var si keramida,
thajvi barr, xurdo!
Leske pasharena,
vo la zidujila.
Kana sas zhi andel'

changa,

voj leske phenela:
- So kerex, muro gazho?
(Voj gindyil ke pherasa.)
Voj anda moste phenel:
- Var si keramida?
thaj vi barr, xurdo!
Kana sas voj zhi kal pulpi,
atunchi voj hatyardas,
ke banaj o pherasa.
Léske voj kaj phendas:
- Haj, haj, haj, muro
gazho,
so tu rizgijisas,
kodya zidujis!
Voj muj pale dela:
- Var si keramida,
thaj vi barr, xurdo!
La voj zidujila.

Étel volt, kész étel,
edényt telemert,
talált mégegyszer,
hogy vigyen ételt
az ő jó urának.
Manula kóműves -
kóműves mester
újra imádkozik:
- Szentséges Atyám
küldj az útra, az újtára
egy hatalmas kígyót
riadalmasat -
étel kiboruljon,
visszaforduljon.
Kígyó az útjába állott,
ő meg is riadott,
de elkerülte messze,
a várhoz megérkezett,
az ő urához.
Manula kóműves -
kóműves mester
a szájával szólva monda:
- Köszönöm

én feleségem,

hogy ételt hoztál nekem!
Tedd le az ételt, Kedves!
Jer, nézd a mester,
várat hogyan emel.
Az élelmet Ő letette,
az urához lépve,
a várfalat nézve nézte.
Szólt az ura néki:
- Jer, ülj le ide,
két lábaddal állj be.
Így cselekedett.
Manula kóműves -
kóműves mester
e szavakat mondta:
- Van mész és van téglá,
terméskő, apró!
Falhoz közel állva
ím őt befalazta.
Mikor térdig befalazta,
kérli felesége:
- Mondsza uram, mit
csinálsz?
(Gondolván,

játék csupán.)

Szólt az ura, monda néki:
- Van mész és van téglá,
terméskő, apró!
térdig állott már a falban,
rádöbbsent, hogy nem tréfa.
Így szólott az urához:
- Haj, jajj, jajj, uram,
te jó,
akit dédelgettél,
mostan befalazod!
Újra ezt mondta:
- Van mész és van téglá,
terméskő, apró!
És tovább falazta.

Kana sas zhi ka kolyin,
pale voj leske phenela:
- So sas tuke drago,
so tu rizgijisas,
kodo zidujisa! -
Pale voj muj dela:
- Var si keramida,
thaj vi barr, xurdo!
Voj la zidujila.
Kana sas zhi kaj kor,
voj las kaj mangela:
- Haj, haj, haj, muro
gazho,
akanak me hatyarav,
soste tu man zidujis, -
menestirja te vazdes.
Numa tut mangav,
butyi te mukhes o,
man o te shunes.
Butyi voj mukhela,
Late dashunela,
so voj phenela
- D' ashunes pre mande,
so me kaj phenav.
O Del tuke te azhutil
menestirja te vazdes,
tya love te les
haj but te trajis.
Haj e menestirja
Pusto te avel! El bale le
gaveske
te xarundenpe late,
manush ande late
te na dum phiren!
Ranha kana avena,
sluzhba te keren,
von o te mucon!
Voj vorba kaj getila,
Manula zidari
pale muj kaj dela:
- Var si kermaida,
thaj vi barr, xurdo!
Von la zidujina.
Butyi kaj kerena,
menestirja kaj vazdena.
Dushuduj rasha
thaj bishthajshitar dijaka
lena sluzhba te keren
andej menestirja
savore mucona,
khere von kaj zhana,
menestirja pusto ashela,
khonyik ande late chi
phirela,
el bale gaveske
pes von late xarundenpe.

Melléig ért már a fal,
mikor újra megszólalt:
- Az, akit kedveltél,
akit dédelgettél,
mostan befalazod!
Újra szólt, ily szóval:
- Van mész és van téglá,
terméskő, apró!
És tovább falazta.
Nyakáig ért a fal,
kérve kérte urát:
Haj, jajj, jajj, kedves
uram,
most már mindent értek,
miért kell befalaznod,
hogy a várat felépítsd.
De arra kérlek,
hagyd a munkát abba,
hallgass a szavamra.
A munkát ott hagyja,
hallgat az asszonyra,
hallgat a szavára.
- Hallgass ide, énrám,
hallgass mit mondok.
Az Úr Isten megsegítsen,
a várat felépítsed,
megkapod a béréd,
sokáig élhess.
De az új várad,
puszta maradjon!
Disznók, a falu-konda
dörgölődjék a falba.
Emberek a várban
be ne jöjjenek!
Hogyha papok eljönnek
szolgálatot tenni,
szájuk némuljon.
Amint átka elhangzott,
Manula kóműves
megint szót mondott:
- Van mész és van téglá,
terméskő apró!
Ők, őt befalazták.
A munkát folytatták
az új várat felfalazták.
Tizenkét pap meg
huszonnégy ifjú diák
szolgálatot jöttek tenni,
az új várba élni,
s megnémult mindegyik.
El is menekültek,
az új várat pusztán
hagyták,
senki be nem tette lábát,
csak a falu-konda
dörgölte az új vár falát.

Pej romanyi shib boldas leso: Choli-Daróczy József

A HELYZET VÁLTOZATLAN

A POLITIKAI AKARAT HIÁNYZOTT

A törvényhozást évek óta mulasztásos alkotmányértés terheli a kisebbségek parlamenti képviselőitől megfogadatlansága miatt. 1998. március 16. óta ez a feladat már a következő Országgyűlésre vár.

Az Országgyűlés négy éve letelt. A Tisztelt Ház az utolsó napra hagyta a kisebbségek parlamenti képviselőitől való szavazást. Az utolsó napra, az utolsó pillanatra. Aztán – hosszas szavazási procedúra, ügyrendi viták és szünetek után – nem fogadták el a kisebbségek parlamenti képviselőitől szükséges törvénymódosítást. Csak néhány szavazaton múltott. Csak néhány szavazaton múltott?

A kisebbségi vezetők többségét nem érte váratlanul az Országgyűlés döntése. A Magyarországi Horvátok Országos Önkormányzatának elnöke szerint a kisebbségi képviselő megteremtése mögött nem állt szilárd politikai akarat.

Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöksége közleményében leszögezi: a kormányjavaslat elutasítása semmi mást nem bizonyít, mint a politikai akarat hiányát, amely kifejezi a döntéshozó elit szégyenteljes kudarcát is.

Dr. Kaltenbach Jenő, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa elképesztőnek minősítette az Országgyűlésben történeteket. Szerinte a kisebbségek parlamenti képviselőinek leszavazásával a parlament a legu-

tolsó alkalmat is elmulasztotta arra, hogy rendezze ezt a problémát.

– Továbbra is fennáll így az alkotmányos mulasztás ebben a kérdésben, vagyis a képviselők „negligálták” az Alkotmánybíróság döntését. Ugyanaz történt, ami az előző ciklusban: a döntés a következő parlamentre maradt.

László Péro, a Szerb Országos Kisebbségi Önkormányzat elnöke kijelentette: a szavazás eredményétől függetlenül elfogadhatatlan, hogy a kisebbségek a törvényalkotási folyamatban 1998 és 2002 között ne vegyenek részt érdemben. Ezért az új parlamentnek – első teendői között – meg kell oldania ezt a kérdést.

A májusi országgyűlési választásokon az elutasított kisebbségek ezek után kétféle módon juthatnak be a parlamentbe. Vagy jelöltjeiket felveszik országos listákra a politikai pártok, vagy pedig önálló pártban, pártokban gondolkodnak. Az idő rövidsége miatt azonban ez utóbbinak nem sok siker jósolható.

– p –

KÖZLEMÉNY

Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöksége megdöbbenéssel vette tudomásul, hogy az Országgyűlés utolsó munkanapján nem született döntés a kisebbségek parlamenti képviselőit biztosító törvénymódosításokról. A kormányjavaslat elutasítása semmi mást nem bizonyít, mint egyfelől a politikai akarat hiányát, amely kifejezi a döntéshozó elit szégyenteljes kudarcát is. Másfelől az is nyilvánvaló tény, hogy a kisebbségi politikát a többségtől el kívánja szigetelni. Ebből az is következik, hogy a mulasztásos alkotmányértés továbbra is fennáll. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat továbbra sem tartja időszerűnek önálló párt alapítását, illetőleg nem kíván csatlakozni egyetlen politikai tömörüléshez sem. Mindezekkel a körülményekkel számolva a cigányság számára egyetlen garanciát jelent a középtávú cselekvési program következetes végrehajtása, a népcsoport társadalmi integrációjának előmozdítása érdekében. Miután az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat a politikai érdekképviselőiről semmilyen körülmények között nem mondhat le, a következőkben a helyhatósági választásokon való eredményes szereplést tartja szem előtt. Ugyanakkor nélkülözhetetlen a cigányság társadalmi integrációja szempontjából a cigányügyek államtitkársági szintre való emelése, valamint a kormány középtávú cselekvési programjának megvalósítása érdekében kormánybiztos kinevezése és egy cigányügyi parlamenti bizottság létrehozása.

Budapest, 1998. március 17.

Farkas Flórián elnök,
az OCKÖ elnöksége nevében

Ilonkával csoda fog történni

Amikor az emberben végigszalad a villámgyorsan suhanó történet

Kicsit zavarban vagyunk. Ő is, én is. Vizsgálom egykori tanítványom előtt. Újságikká készül egy nem is oly rég még újságíróiskolás hölgyről. Egyszerűségében elegáns kiskosztümben ül velem szemben, az asztalon téglá. A téglácska tetején fényes réztábla, rajta a bevésett írás:
„A legnemesebb munka az életben az emberek szolgálata.”
Kortársaink közül minden esztendőben tíz kiemelkedő teljesítményt nyújtó fiatal kapja, olvashatja építőkövén ezt a feliratot.

Varga Ilona, a Magyar Rádió munkatársa a beás-magyar szótárért kapta a kitüntetést. Anyanyelvének tízezer szavát gyűjtötte össze, szerkesztette szótárba.

Vannak persze szavak, amelyek kimaradtak, ilyen például a sac.

– Hogy mit jelent pontosan? – tűnődik Varga Ilona. – Amikor elveszít valaki valakit, és a mély bánat okozta megrendülés miatti fizikai rosszullét az ájulás felé sodorja. Na, ezt jelenti a sac.

Bolyongunk az időben, miközben az Ilona mellett elsetítő rádiós kollégák mosolya jelzi, hogy a Dráva partjától pár kilométerre, a háromfái cigánytelepen született lány otthon van a jelenben.

– Azt mondja a nővérem lánya, olyan kényesen beszélsz – mondja Ilona.

– És amikor a rádióban hallgatják?

– Egyszer rájöttem, hogy az, akit a rádióban hallgatnak a Cigányfőúrában, vagy a Másságban, nem én vagyok nekik. De én tudom, hogy milyen ez a szelíd tudathasadás. Nem beszélünk otthon a rádióról.

Háromfa, Zehi-pusztá, Zaláta. A gyerekkor vándorlásos állomásai. Cigánytelep, azután cselédalakás.

– Apukám szülcire az anyám főzött öregkorukban, átjártak hozzánk, csak éppen apám nem vehette el anyámat – mondja Varga Ilona. Legtöbbször a bátyjáról hallhatok, aki először elvégezte az általános iskola öt osztályát, a postásáig vitte, és gyűjtötte a borravalóként kapott tíz- meg húszfilléreseket, mert tudta, hogy a húga, Ilonka jó tanuló. Sejtette, hogy Ilonka gimnáziumba megy ugyanis, kell majd neki a pénz.

– Ha Zalátáról valaki beutazott Sellyére vagy Pécsre – így Ilonka –, az már napokkal előtte különös eseménynek számított. Amikor Pécsre kerültem, az is mesebe illő volt a családom számára.

A Janus Pannonius Tudományegyetemen szerzett diploma végképp fel-

foghatatlan volt a faluban. A cigányok csak annyit tudtak, helyes, rendes lány ez az Ilonka.

– Ördögh Csilla és Sós-kúti Márta hívott a rádióba. 1988-ban. Tőlük tanultam a szakmát.

Az újságíró-iskolában találkoztunk először, én tanítottam, ő meg szorgalmasan tanult. Emlékszem rá, órák után gyakran megvárta a hajdani 25. Színház oktatótermében. Amikor a többiek elmentek, ő maradt és kérdezett. Arra volt kíváncsi, hogyan kell különféle élethelyzetekben viselkedni. Ültünk az üres padosorok között, tudtam, hogy fontos választ vár, nagyon fontosat, de csak annyit tudtam neki ajánlani: maradjon olyan, amilyen, ne másoljon mintákat, és ha tetszik, legyen egy kicsit büszke is magára.

Az embernek szüksége van arra, hogy néha magát is tudja szeretni. Különösen akkor, ha olyan történetek vannak mögötte, hogy a gyár, ahol először dolgozott, nem javasolta a továbbtanulást: egy cigánynak, mondták a régi szakik, legyen untag elég, ha érettségije van, minek akarna diplomát magának. Arra törekedjék, hogy amikor a bankban megkérdezik, ki tudja-e tölteni a hitelkérelmet, igennel tudjon válaszolni.

Hm. Furesán érzi magát, amikor a régi jeleneteket felidézi. Akadnak ilyenek ma is. Amikor telefonon mindent megbeszél interjúalanyával, de a személyes találkozás alkalmával "kiderül", hogy ő cigány, Varga Ilonában a másodpercekben sem kifejezhető idő alatt végigszalad valamiféle villámgyorsan suhanó történet: a háromfái cigányteleptől Budapestig vezető út. A rosszullét nem szokott sokáig tartani.

Sac.

– Mit tapasztal a fővárosban élő cigányok körében, beszél-e az anyanyelvüket? – kérdelem.

– Több mint hetven százalékuk azt sem tudja, mi az, hogy anyanyelv. Ha beszélgetünk róla, felrémlik nekik egy-egy szó. Tudni kell persze, hogy beás anyanyelvűek az egész országban igen kevesen vannak. Ötven-százezeren, ha beszélnek ezt a nyelvet. A beásoknak sokáig írásbeliségük sem volt. 1982-ben Papp Gyula próbálkozott először a szótárral. Orsós Anna, a Gandhi gimnázium tanára készítette az első nyelvkönyvet 1994-ben. Szintén neki köszönhető, hogy van már beás mesekönyv is.

– Miről szólnak a beás mesék?

– A lényegük, hogy a közösség összetartásában milyen fontos szerepe van az átoknak és a törvényeknek.

– Gazdagnak tekinthető a beás nyelv? Mekkora a szókincse?

– A beás nyelv ugyanúgy a nemzeti kultúra része, mint a hollóközi világörökség. Főként az idős emberektől lehet gyűjteni nyelvméleket, de hát a cigányemberek átlagéletkora elég alacsony. Hogy hány beás szó lehet? Talán húszezer szónál is nagyobb lehet az aktív szókincs. Az idős emberek eltávoznak, a városiakok meg elfelejtik az anyanyelvüket. Pedig két éve a nyelviskolán már beásból is lehet nyelvvizsgát tenni.

– Önnnek nagy fia van. Beszéli az anyanyelvét?

– Nagy bánatomra nem. Némettagozatos iskolába járt, most angolul tanul.

Sac. Magyarra pontosan nem fordítható. Bánat, fájdalom, amit akkor érez valaki, amikor végérvényesen elveszít valamit vagy valakit.

Szigethy András

Közhasznú szervezetek, pályázati információk

Számos kisebbségi önkormányzati képviselő, valamint a kisebbségi civil szervezetek vezetői és munkatársai kaptak meghívást február 17-re a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány konferenciájára. A tájékoztatót, ahol két jelentős téma szerepelt napirenden, **Dr. Hegyesiné Orsós Éva** államtitkár asszony nyitotta meg. Elsőként **Dr. Nemoda István**, a nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal jogi szakértője tartott tájékoztatót a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény kapcsán. A részletekbe menő és igen átfogó ismertetés a jogi szabályozás mellett külön kiemelte azokat a szempontokat, amelyek a kisebbségek szervezett tevékenységéhez szorosan hozzátartoznak, s melyek végzése közhasznú szervezetté válás esetén könnyebbséget és a hatékonyság fokozódását jelenthetik.

Az érintett területek (vagyis a szóba jöhető közhasznú tevékenységek):

- szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása;
- tudományos tevékenység, kutatás;
- nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés;
- kulturális tevékenység;
- kulturális örökség megővése;
- gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselet;
- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése;
- emberi és állampolgári jogok védelme;
- a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység.

Érdemes tehát a (nem túl hosszú) törvényt áttanulmányozni, hiszen a közhasznú szervezetté válás intézményes keretei sok szempontból kedvezőbbek (adómentesség, illeték- és vámkedvezmények), mint a civil szféra eddig ismert, más jellegű szervezeti formái.

Legalább ilyen jelentőségű volt azonban **Molnár Mártonnak**, a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítvány igazgatójának tájékoztatója az ezévi pályázati kiírások fontos részleteiről, valamint az alapítvány működésének változásairól.

1997 óta az alapítvány „monitoring” rendszert működtet azzal a céllal, hogy az általuk támogatott programok megvalósulását folyamatosan követhessék.

eredményességéről megbizonyosodjanak. Ez szorosan kapcsolódik ahhoz a szintén újonnan bevezetett elbírálási szemponthoz, hogy igyekeznek elsősorban a hosszabb távú koncepcióval, illetve a folyamatosan megrendezésre kerülő, hagyományokkal rendelkező programokat támogatni.

Felmerült, hogy az alapítványt számos kritika érte és éri folyamatosan az elbírálásokkal kapcsolatban. Az igazgató kiemelte, hogy a beérkező pályázatok számához és támogatási igényeihez képest elenyésző az az összeg, amellyel rendelkeznek. A kuratórium tagjainak választaniuk kellett két lehetséges alternatíva között. Nevezetesen, hogy minél több programot igyekeznek támogatni - kisebb összegekkel, illetve nagyobb anyagi segítséget nyújtanak - kevesebb pályázó számára. Végül az utóbbi mellett döntöttek abból a megfontolásból, hogy nagyobb hatású, minél több embert és minél jelentősebb eseményt érintő programok megvalósulását biztosítsák. Felmerült egyebek között, hogy a pályázatok elbírálásában részt vevő kurátorok részrehajlóak lennének. Orsós Éva hozzászólásában mindezt részben felvállalta, azonban hozzátette, hogy igyekeznek a személyes tényezőket minél inkább figyelmen kívül hagyni, illetve ezekben az esetekben is inkább magára a programtervre koncentrálni. Hozzátette még, hogy a kuratórium tagjainak összeállítása szándékosan igyekszik a lehető legkisebbre csökkenteni az elfogult döntések valószínűségét, valamint

hogy a kuratórium összetétele a parlamenti választások után, vagyis ezév júniusában változik.

Végül fontos információként szolgálhat az alapítványnál még pályázható témák ismertetése és a pályázati határidők.

Témakörök

- Gyermek és ifjúsági programok, kisebbségi életunódtáborok (III. 27.)
- Kisebbségi-közéleti szakemberek képzése (III. 27.)
- Kiadói-terjesztői tevékenység (IV. 17.)
- A kisebbségek hiteléhez kapcsolódó anyanyelvi és közéleti tevékenységek (III. 27.)
- Közgyűjtemény állományának gyarapítása (V. 15.)

Még meg nem született vagy kezdeti stádiumban lévő képzőművészeti, irodalmi, zenei alkotások, illetve kutatói munkák támogatására a közalapítvány 1998. február végén jelenteti meg pályázati felhívását. A pályázókat a kuratórium ösztöndíj formájában kívánja támogatni. A pályázatok beadásával kapcsolatosan a közalapítványi iroda a kiírás megjelenése után felbélyegzett, megcímezett válaszboríték ellenében ad tájékoztatást.

A közalapítvány címe:

V. ker. Budapest, Akadémia u. 3.

Levélcím: **1357 Budapest, Pf.: 2.**

Az adatlap és az útmutató lehívható az alábbi Internet-címen is:

<http://www.romapage.c3.hu>

<http://www.datanet.hu-mnekk>

Mészáros Anita

Jogvédelmi szolgálat Veszprémben

A Veszprém Megyei Cigányok Független Érdekvédelmi Szövetsége tavaly jogvédelmi szolgálatot szervezett, mivel annyi a problémás kisember – cigány nemzetiségű, vagy éppen másféle – akik ügyeikben itt, vidéken is segítséget várnak. Erről beszélgettünk Márton Edit ügyintézővel.

– Mi készítette a szövetséget a szolgálat létrehozására?

– Korábban is segítettünk, ahol tudtunk, ám a problémás emberek olyan sokan lettek, hogy „szakosodni” is kellett. Az ügyekkel foglalkozó szakember nem csak fogadja, ha kell, meg is látogatja az érdeklődőket, támaszra várókat. Egyik legfontosabb tanulságunk a közel öt hónapos munkában, hogy sokan nem is ismerik a jogukat, s hogy ahol megértést várva megjelennek, könnyen elutasítják őket.

– Mit tehetnek Önök?

– Szövetségünk lényegéből fakad a jogvédelem, illetve az emberek felvilágosítása a rájuk vonatkozó jogszabályokról, de a tanácsadás, a beadványkészítés, az esetleges eljárás is, az ő megbízásukból. Mindez ingyen.

– Tudnak-e erről, sokan keresék-e már önöket?

– Több lap, helyi TV is hírt adott szolgáltatásunkról. Akik kliensek voltak, vagy azok, másokat is felvilágosítanak. Tavaly október 13-án kezdtünk. Azóta kereken 20 ügyünk volt-van most is attól függően, milyen stádiumban. Mivel elsősorban család- és ifjúságvédelem a „profilunk”, természetesen azokkal foglalkozunk, akik ilyen téren keresnek bennünket. Ám ez nem jelenti azt, hogy másokat elutasítunk. Ha mást nem, hát tanácsot adunk nekik.

– Megtudhatjuk, milyen ügyekben keresték a szolgálatot?

– Természetesen, anélkül, hogy neveket, vagy településhelyeket említenék. Nemcsak pápaiak és a környékbeliek, de a szomszédos

megyéből is megfordultak már itt. Hatan szociális segély ügyében igényelték eljárásunkat. Ügyük folyamatosan az illetékes hivatalokban. Az egyik családból ketten is jöttek lakásügyben. A családfő és a tőlük külön élő leányuk. Az apa lehetőséget kapott rá, ha rendezi lakbérét, amit részletfizetés formájában megtehet, maradhat a település tulajdonát képező lakásban felelősestül. Leányuk, aki a közelmúltban vesztette el élettársát, az ennek az embernek a nevére szereplő lakását feltette három kisgyermekével. Az illetékes hatóság megígérte, hogyha rendezi lakbérhátralékukat, akkor nem kell a kilakoltatástól félnie, a szociális lakásban maradhatnak, az anya nevére is írják a használati jogot.

Három általános iskolás korú gyermekét egyedül nevelő apa tanácstalan volt; akkora összeget kellett volna befizetnie márciusban a gyerekek következő évi tankönyveit, amire képtelen volt. A probléma számukra kedvezően oldódott meg, eljárásunk folytán. Gyermekvédelmi támogatás kérésére három család bízott meg bennünket. Igényüket kielégítette az illetékes szerv.

Az egyik áramszolgáltató vállalatnál arról tájékoztattak bennünket, miután megkapták levelünket, hogy az érintett három család lakásába visszavezetik az áramot, ha a kedvezően alakított részletfizetéssel le tudják áramdíjtartozásukat. Már az első befizetést követően ismét áram lesz a lakásban. Még azt is megjegyezték, hogy a cég történetében ez az első engedmény.

Mindhárom család megörült a lehetőségnek. És még sorolhatnám...

– Az eddigiek, mondhatnám, általános gondok. Netán valami kuriózumféle is akadt?

– Ha annak nevezhetjük ezt, akkor igen. Egyik szomszéd megyei településről keresett meg bennünket egy fiatal, cigány házaspár. Zokogva panaszolták, hogy az illetékes hatóság a helyi önkormányzat javaslatára elvette tőlük hat gyermeküket, akiket olyan intézetben helyeztek el, ahol elmebeteg gyerekeket gondoznak-nevelnek. Az apa kenyérkereső, az anya jövedelempótlásban részesül. Hosszú idő után saját lakásukba költözhetek a félig romos építményből.

Hogy az elhelyezésnek anyagi okát nem találták, azzal indokolták, hogy a szülők nem alkalmasak gyermeknevelésre. Persze, hogy élénken tiltakoztak mindez ellen, mindhiába. Arra gondolnak, az az oka a dolognak, hogy a helyi önkormányzat egyik tagját felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte a bíróság azért, mert a család két gyermekét a gazdátlanul hagyott kutyája összeharapdálta. Érdekes még ebben, hogy a helyi cigány kisebbségi önkormányzat elnöke nem ért egyet a gyermekek elvételében, de ugyanazt a véleményt már nem mondhatja el a települési önkormányzatban, holott erre nemcsak joga lenne, hanem kötelessége is. Megpróbáljuk elérni amit csak lehet a törvényútján. Problémát jelent még, hogy az illetékes megye közigazgatási hivatala úgy ért egyet a települési önkormányzattal, hogy nem vizsgálja intézkedése törvényességét, holott tudomásuk szerint, ezt meg kellene tennie. Reméljük azért, hogy ez az ügy is a helyére rázódik...

Azt hiszem eleget tudtunk meg erről a jogi szolgálatról. Arról is, hogy bizony, ha így megy, akkor sok, kisembereket érintő misszió vár még rá.

Hazai Sándor

Cigánynapot rendeztek Pásztón

„Másság révén mi másabbak vagyunk...”

Harmadik alkalommal rendezték meg Pásztón a Teleki László Művelődési Házban a Nógrád megyei románnapot. A nap délelőttjén a fiatalok Ki mit tud vetélkedőjére került sor, ahol öt műfajban bizonyíthatták képességüket az indulók. Vers és prózamondás három korosztályra bontott kategóriájában alsó tagozatos iskolásoknál, Oláh Dávid (Nógrádszakál), felső tagozatosoknál Rácz Mariann (Nógrádme gyer), középiskolásoknál Csikós And rea (Bátonyterenye), a 20 éven feletti-eknél Oláh Lajos (Salgótarján) végzett az első helyen. A klasszikus zene kategóriájában a zsűri Balázs István, Balázs Barnabán és Oláh Vilmos (mindhárman Salgótarján) produkcióját látták a legjobbnak. Folklor műsorban a Csiribe együttes, ének kategóriában Gazsi Beatrix, a modern táncot előadók közül pedig a nógrádszakáli cigányegyüttes végzett az első helyen.

Délután a művelődési ház klubhelyiségében a hazai cigányság helyzetéről tartottak kerekasztal beszélgetést, ahol a Nógrád megyei cigány kisebbségi képviselők és a Szószólók szövetségének tagjai, a meghívott pártok -főként az SZDSZ jelenlegi vezetői és országgyűlési képviselőjelöltjei -a cigány kisebbségi önkormányzatok a megyében működő cigányszervezetek a helyi önkormányzat, és a városi rendőrkapitányság képviselői vettek részt.

A román nap vitafórumát a kisebbség képviselőin kívül neves Nógrád megyei politikai személyiségek is megtisztelték

Berki Judit a megyei cigányok szószólója bevezetőjében elmondta: alapvető bajokból, gyökerekből ki kell lépni a cigányságnak. Smitnya Sándor Nógrád megye közgyűlésének elnöke, aki egyben az országos cigánykoordinációs bizottság tagja is, arról tájékoztatta a kerekasztal beszélgetésben résztvevőket, hogy pártja a cigányság kérdéskörének, problémáinak megoldására van egy komoly programja. Jónás

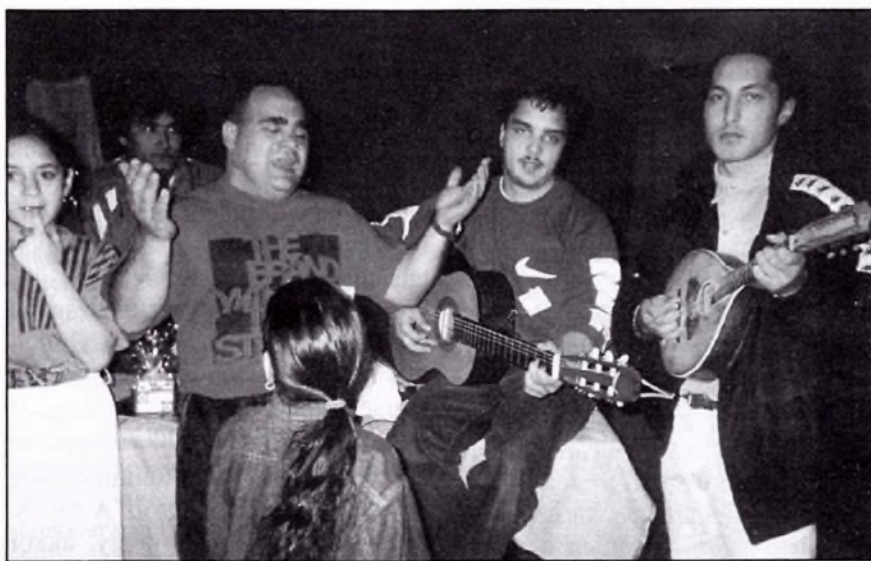
Gábor, az Országos Cigány Önkormányzat Nógrád megyei irodavezetője, a balassagyarmati romák vezetője sajnálatát fejezte ki az iránt, hogy a meghívás ellenére csak két párt képviseltette magát. Úgy érezte, más pártoknak nem fontos a magyarországi romák helyzete.

A továbbiakban a szerepköröktől eltérően már kötetlen formában folytatódott a beszélgetés. Smitnya Sándor azt mondta:

– A közösségépítő elemeket szervezeten kell elindítani a cigányság körében. Náluk mások az adottságok, nem szabad úgy kezelni őket, hogy egyszerűen ez egy szegény réteg. A cigányságnak igenis van identitása. Hagyományai vannak, melyeket ápolni kell. Én fontos szerepet tulajdonítok a közösségi házak kialakításának. Egyébként már az óvodában törekedni kell a cigány gyerekek felzárkóztatására. Magyarországon egy út van, együtt kell mennünk a romákkal Európába.

Berki Judit szerint:

– Ebben az országban az elmúlt évtizedek alatt a cigányság nagy része belesodródott egy olyan helyzetbe, amelyről senki nem szólt, jelesül arról, hogy itt majd fel kell zárkózni valahoz. Így lettünk mi a segéd munkások országa, ahol korábban azt hirdették,

Az alkalmi zenekar tagjai (balról-jobbra): Makula Livia, Makula Ferenc, Makula Izabella (pásztóiak), Balogh Csaba (Budapest), Csikós József (Szirák) fellépésükkkel nagy sikert arattak.

mindenkinek joga van a munkához és az egyenlő munkáért, egyenlő bért adnak. Na most, ebben a munkamegosztásban a cigányemberek nagy része, igen keményen dolgozott és kivette részét a kubikoláshól az ország építéséből. Azt hiszem egészen a hetvenes évek közepéig nem figyeltek fel igazán erre a rétegre. Ezért is irritál engem nagyon a felzárkóztatás hangoztatása. Én abban hiszek, hogy a romáknak az egyedüli útja, ahhoz, hogy igazi állampolgárai legyenek az országnak az a képzésben és az oktatásban nyilvánulhat meg. A roma társadalom nagy része még ma sem érzi magát teljes jogú állampolgárnak.

Jónás Gábor:

– A cigányság oktatása, lakáshelyzetének megoldása, a munkahelyteremtés együtt kell, hogy történjen. Kaptunk egy demokráciát. Minek ez nekünk, ha a cigányt ebben sem úgy kezelik ahogy kellene.

Pethőné Szabó Piroska (a bátonyterenyi Fáy András szakiskola oktatója):

– Véleményem szerint éppen a NAT szeptemberi bevezetése lesz a gátja a cigányság felzárkóztatásának. Tudjuk jól, manapság is nehezen végzik el a cigánytanulók a nyolc osztályt. Ez bi-

zony esetünkben akár húsz éves korig is kitolódhat. Hiába ajánlanak számunkra 47 szakma elsajátítására lehetőséget, ezekben úgysem tudna elhelyezkedni a gyermek. Egyezőval a NAT bevezetése alaposan megnehezíti a dolgunkat.

Oláh Sándor (Salgótarján):

– A kisebbségi önkormányzatok ma egy súlytalan állapotban vannak. Sem jogkörük, sem gazdasági lehetőségük nincs arra, hogy igazából lépni tudjanak. Másság révén másabbak vagyunk, de én úgy gondolom Magyarországon a törvényekben el kellene érni, hogy a települési önkormányzatoknak legyen tagja a mindenkori kisebbségi önkormányzat elnöke. Necsak a szólás-szabadság jogán legyen ott, hanem alapvetően szavazati joggal is rendelkezzen.

Uhlár László (FKGP-gazdasági tanácsadó):

– Akárhogy alakul a politika az etnikum boldogulása kettőn áll. Egyrészt önmagán, másrészt a társadalmon. Külön megoldás nincs. Én itt Pásztón a cigányok között gyerekeskedtem, ezért tudom bizonyítani, hogy nem könnyű a helyzetük. Sokat kell tűniük.

Mátis András, Szirák polgármestere, az SZDSZ képviselőjelöltje:

– Az biztos, hogy minden önkormányzatnak a saját területén élő emberek számára elviselhető, a normális együttélést lehetővé tevő környezetet kell biztosítani. Mi ebben odáig tudunk elmenni, ameddig ezt a törvények és az emberi jóérzések megengedik. Szirákon elfogadható állapotokat teremtetünk a cigány lakosság számára.

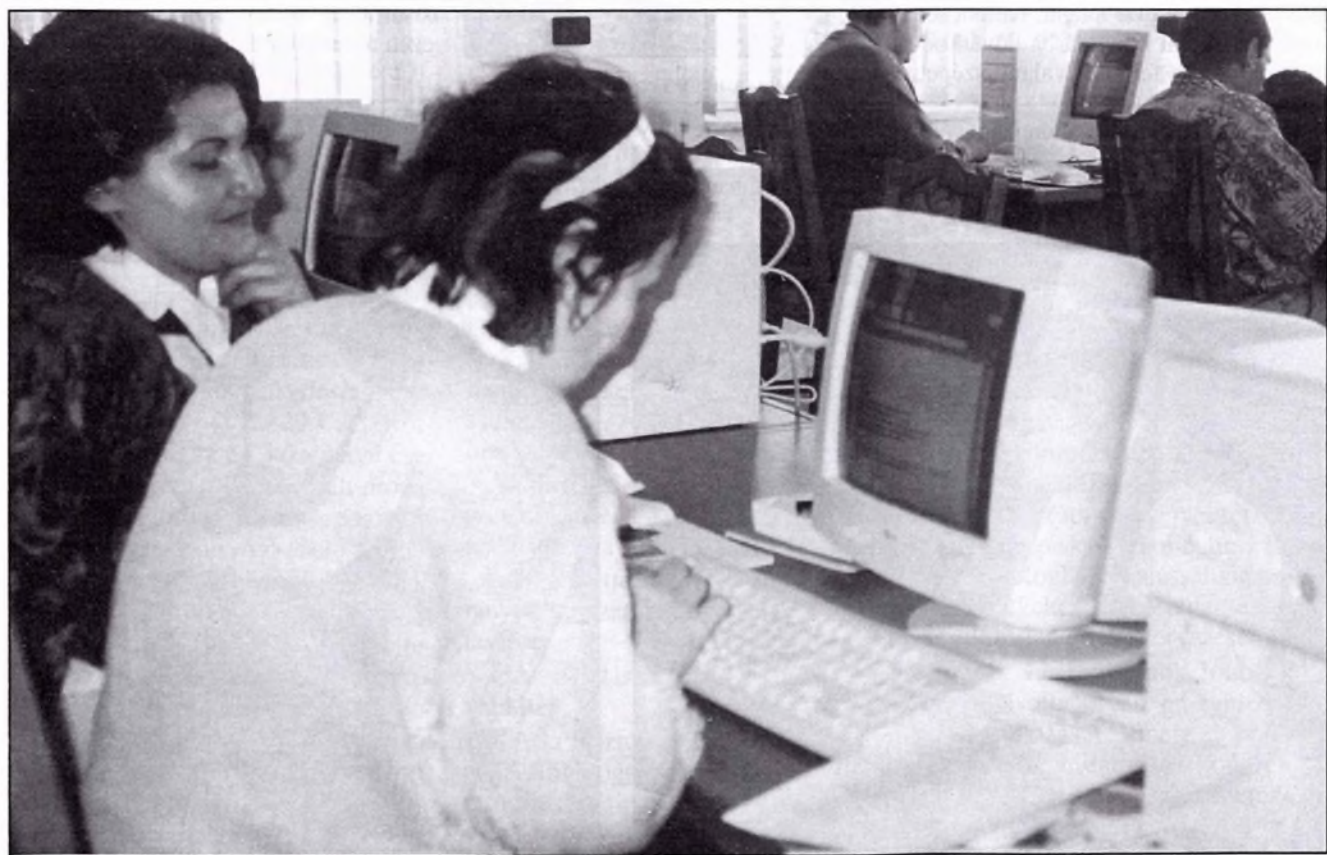
Az etnikumnál legyen az bármely kérdéskör is, számomra megtisztelő az, ha én munkatársává vagy társává válok egy kisebbségi közösségnek. Legyen ez jelen esetben cigány közösség.

Csik Benedek előadóművész, lelkipásztor:

– Együtt kell élnünk másokkal. Le kell dörzsölni magunkról a korábban ránk ragasztott bélyeget, meg kell végre valósítani amit elkezdünk. A szép szavak korszaka lejárt. Vegyük már észre, nincs olyan párt, aki megoldja a mi helyzetünket. Nekünk kell lépniük.

A III. Nógrád megyei romanap záró rendezvénye a magyarországi cigányság helyzetéről tartott fórum a késő délutáni órákban ért véget.

Szöveg és fotó:
Zentai József

A szolnoki Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány nemrég felépült képzési központjában beindultak a folyamatos képzések. A Művelődési és Köznevelési Minisztériumnak köszönhetően korszerű, jól felszerelt számítógépes oktatótermet rendeztek be, ahol a napokban vizsgáltak azok a hallgatók, akik egy 42 órás alapfokú számítógép-kezelő és szövegszerkesztő tanfolyamon vettek részt. A következő számítógépes tanfolyam április 4-én kezdődik. A tanfolyam az OCKÖ támogatásával jött létre.

CIGÁNY GYEREKEK A KIFUTÓN

ZÖLD UTAT KELL BIZTOSÍTANI A TEHETSÉGEKNEK

Nagy forradalmár költőnk, **Petőfi Sándor** születésének 175. évfordulójára emlékeztek a Turai Általános Iskolában. Ebből az alkalomból az iskola havonta megjelenő gyermeklapja Petőfi szavalóversenyt írt ki, valamennyi felosztázas tanuló részére. A selejtezők osztályversenyeken zajlottak le, majd a döntőre 35 versenyzőt javasoltak a zsűri szerepét vállaló magyar szakos tanárok.

Ennek a versenynek nagyon érdekes eredménye volt az is, hogy az osztályversenyeken több cigánytanuló is részt vett és közülük többen szerepeltek eredményesen, sőt, néhányan bejutottak a döntőbe. Kiemelkedő a kisegítő tagozat hatodik osztályos tanulóinak eredményes szereplése, közülük ugyanis hárman jutottak be az iskolai döntőbe.

Dicséretet kaptak szereplésükért, míg **Oláh Éva** az előkelő második helyet szerezte meg az iskolai döntőn.

Évike egyébként Zsámbokon lakik, onnan jár be naponta a turai iskolába, ahol nagyon jól érzi magát. Különösen szeret az iskolai könyvtárba bújárkodni, ahol mindig felfedez valami szépet, valami érdekeset.

– Néha elszoktam hozni unokanővéremet is, aki szintén nagyon sokat olvas – mondja Évike. Még játszani is szoktunk

Oláh Éva, a negy verseny dobogósa

itt, hogy egy-egy könyvet melyikünk talál meg gyorsabban.

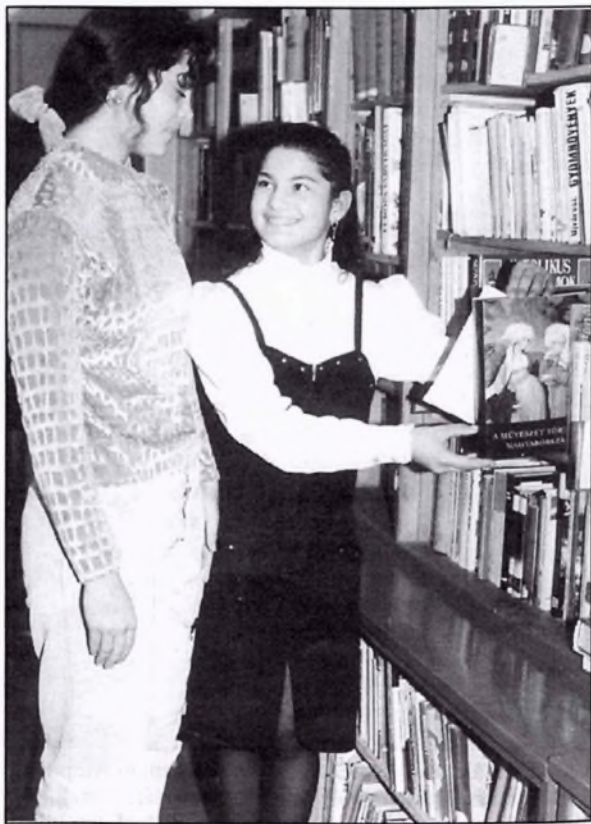
Ugyancsak a közelmúltban rendezték meg az iskolában az Aszódi Zeneiskola Kihelyezett Tagozatának hangversenyét. Nagy örömünkre szolgál, hogy itt is találkoztunk szép számban roma gyerekekkel. **Raksányi Ildikó** zongora- és **Lázár Erika** hegedűtanárnő elmondták, hogy a zeneiskolában 26 gyermek tanul, közülük 13 zongorázik, 11 hegedűl, ketten viszont Turán csak szolmizálnak, klarinétozni, illetve zongorázni bejárnak Aszódra. Közülük heten cigánygyerekek. A **Barányi** családból például négyen tanulnak zenét, a **Lakatos** családból pedig ketten. A tanárnők véleménye szerint tanulások nagyon eredményes és mindez azt is jelenti, hogy a jövő évi jelentkezéseknél még több cigánygyermek kerülhet be a zeneiskolába.

– A legfőbb célkitűzésünk az a zeneiskolában is, hogy biztosítsuk a legideálisabb lehetőségeket a tehetségek kibontakozásához – mondja Raksányi Ildikó tanárnő. Különös figyelemmel kísérjük a cigánygyermek munkáját ezen a területen is.

Takács Pál

Lakatos Mariann Petra már másodéves

Mostmár kinyithatod a szemed, te győztél!

SAJTÓNAPRA

A rendszerváltozás óta ünnepeljük ismét március 15-én a Szabad magyar sajtó napját. Köszöntjük mindazokat, akiknek köze van a médiához, az írott és elektronikus sajtó megjelenéséhez. Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc hős tábornokai között a magyarok mellett harcoltak lengyelek, horvátok, osztrákok, szerbek stb., s mégis magyarok vallották magukat, mert a szabadság és függetlenség zászlaját tartották magasra s védtek – míg tudták – a zsarnokság ellen.

Történelmi tények bizonyítják: nem hiányoztak a honvéd hadból a cigányok sem, akik közül többen a hadnagy vagy kapitányi rangig vitték, vagy fegyverkovácsokként segítettek sikereinket, s a harcba indulóknak a roma muzsikások nyújtottak vigasztalást.

Március 15-én ünnepeljük a cigány sajtó és média munkásait is. **Petőfi, Vasvári, Táncsics** s valamennyi egykori márciusi forradalmi lelkeletű if-

jú örököseinek valljuk magunkat, akik kinyomtatták a 12 pontot és a Nemzeti dalt. A Pilvax fiataljaival együtt a sajtószabadság hívei és elkötelezettjei vagyunk. A mi ünneplésünk azonban nem felhőtlen. Azért, mert a demokrácia megszületése óta nem tudtuk elérni, hogy legalább egyetlen napilapja, újságja legyen az 5-600 ezres legnagyobb hazai kisebbségnek, a cigányságnak.

Ennek ellenére ünnepelünk. Köszöntjük a roma folyóiratok kiadói, szerkesztői, munkatársait, a szöveg szerkesztőket, korrektorokat, nyomdászokat, gépmestereket, mindazokat, akik sokat fáradoznak azért, hogy hitelesen tájékoztassák a roma közvéleményt érdeklő kérdésekről a hazai és külföldi cigányságot.

Illelnek végre odafigyelni a cigány értelmiségre, közöttük az írókra, újságírókra, lapszerkesztőkre. Bizonnyos hatalmi tényezők nem felejtik el felhívni a cigányság figyelmét: becsléjük meg a cigány értelmiséget.

Hogyan, minképpen? Hiszen azt látják és tapasztalják, hogy elsősorban azok nem becsülik, akiktől ez elvárható lenne.

Vannak roma írók, költők, újságírók, médiaszakemberek. Közülük jelentős számban munka és megjelenési lehetőség nélkül. Pedig rendszeresen meg kellene hallgatni őket, lehetőséget adni véleményük kifejtésére, különösen a magyar romatársadalmat érdeklő, égető kérdésekben.

Nélkülük sok a hiteltelenség, a történelmi hamisítás, a torz kép a cigányságról. És jórészt ezek látnak napvilágot, ezek kerülnek az olvasók elé. Ezek alapján ítélnék s mondanak véleményeket. Csodálkozunk azon, hogy így a romákról hamis képet kap a társadalom? Rólunk, a társadalomnak, nekünk kellene írniuk, szólnunk elsősorban, ha teljesebb lenne a sajtószabadság, melyet a '48-as ifjak tűztek zászlajukra.

Farkas Kálmán

Tanácskozás a középtávú cselekvési program megyei időszerűségeiről

Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat fontosnak tartja, hogy minél szélesebb körben ismertté váljék az etnikum felemelkedését elősegítő 1093/1997. (VII. 29.) sz. Kormányhatározat, az ún. középtávú cselekvési program. Nem csupán propaganda célokat szolgálhatnak a tanácskozások e témában. Azt is elősegíthetik, hogy mind többen felismerjék, kiknek és mit kell tenniük, hogy a Program minél előbb, minél több területen, mind nagyobb tömegeket érintően, meg is valósuljon. Egy szóval: ne csupán etnikumi, hanem egész társadalmi átfogó cselekvést jelentessen.

Ez volt a célja a Veszprém Megyei Önkormányzatnak és a Megyei Munkaügyi Központnak is, amikor február 19-én konferenciát rendezett a megye cigány lakossága civil és önkor-

mánysági szervezeti, s minden olyan intézmény képviselői számára, amelyek feladata többek között etnikumunk érdekeinek képviselete, de szolgálata is. Az OCKÖ-t Kozák János alelnök képviselte.

Az illetékes megyei szervek vezető személyiségei tartottak összefoglaló tájékoztatót a következő témákban:

- A területfejlesztés szerepe a hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatásában.

- Az oktatás és a kultúra speciális kérdései.

- A közbiztonság helyzete; a szociális földprogram és megélhetési agártermelés.

- A foglalkoztatás és átképzés lehetőségei.

Kozák János az etnikum jelenéről és jövőképéről szólt. A tíz felszólaló üdvözölte a tanácskozást, mint a pár-

teszed lehetőségét, ám kritikájával sem maradt adós. Ez elsősorban a területenként nem egyforma megvalósulási ütem kifogásolását jelentette. Nem egy javaslat is elhangzott, pl.: a városok környéki települések óvodai és iskolai hálózatának szükség szerinti fejlesztése, de megyei felzárkóztatási középiskolai kollégium létesítése is. A foglalkoztatással kapcsolatban igényelték a berhidai átképzés másutt történő megszervezését is.

Kozák János alelnök többek között javasolta olyan megyei bizottság létrehozását, amely a program gondozását vállalná és konkrét segítséget nyújtana szervezeteknek, egyéneknek is.

A veszprémi konferencia biztos, hogy a kormányprogram megvalósulását segíti elő.

Hazai Sándor

Hajcsomó, emlékeztetőül

Ügyészségi vizsgálat egy rendőri intézkedés miatt

Részlet egy rendőrségi jelentésből: „...az intézkedő rendőr, amikor az egyik fiú erőszakosan közbelépett, elkapta a csuklóját, s maga felé rántotta. Erre az leesett a lovas kocsiról, olyan szerencsétlenül, hogy eltörtött a lába...”

A Fejér megyei Kálózson hárman vártak rám: Lakatos Istvánné és 17 éves fia, László, illetve Lakatos Tibor, a helyi cigány kisebbségi önkormányzat vezetője. Együtt megyünk a kálózi cigánysorra, ahol Lakatos Tibor megmutatja azt a házat, amelybe három évvel ezelőtt ötven-hatvan falubeli akart erőszakkal bemenni.

– De most nem erről van szó – mondja Lakatos Istvánné, akinek a korát nem tudom megbecsülni. Lehet negyven, de akár hatvan éves is. Tiszta házba vezet be. Velünk tart a kisebbségi önkormányzat elnöke, még ő sem hallotta az asszony és két fia történetét.

László hallgat, amíg anyja mesél. Néha beleszól ugyan, de csak korrigál, kiegészít, kényszerűen ügyel a pontosságra. Azt mondja, a lényeg a részletekben van.

– Miből is élnénk? – kérdezi Lakatos Istvánné. – A férjem munkanélküli. Tizenöt évig dolgozott a helyi téceszben, aztán a leépítések során elbocsátották. Ők soha nem lopnak. A férfi megnézte a lovas kocsit. Nem találta a kannákat. – Ezután – meséli Lakatos Istvánné – azt mondta nekünk az az ember, hogy el ne mozduljunk addig kocsival, amíg rendőrt nem hív, mert itt intézkedni kell mindenképpen.

Ekkor már két másik férfi is szemtanúja volt az esetnek. A técesz egyik tanújáról jöttük Warburggal, ők hívtak rendőrt, aki hamarosan meg is érkezett.

László azt mondja, szakállas, nagydarab, nagyon erős férfi volt. Az anyja visszaveszi a szót:

– A rendőr kiszállt a kocsiból, és csak annyit mondott: „Az anyátok, cigányok!” Odaszólt a körülöttünk lévő embereknek, hogy emeljék meg a kocsit. Azok megemelték, majdnem leesünk a bakról. Ekkor a rendőr elkapta a hajam, elkezdett lerángatni a bakról. Egy csomó a kezében is maradt –

mondja az asszony, majd táskájából kiteszi a kocsit, és megmutatja a kitépett haját. – A kisebbik fiam, Tamás, kérlelni kezdte a rendőrt. Azt kiabálta: „Ne bántsa az anyukámat!” Erre a rendőr elkapta a gyereket, lerántotta a kocsiról, fölemelte, szinte összegyűrte.

László közbeszól:

– Olyan volt a kezében a Tamás, mint egy tárgy. Ívbe hajlította a testét, még a tévében sem láttam ilyet.

Lakatos Istvánné:

– Kiabáltam, hogy hagyja békén a gyereket, ne bántsa. Ekkor valami recsenést hallottunk. A földre dobta a fiút, elkezdte rugdosni. Amikor az nem mozdult, csak nyöszörgött, azt kiabálta neki: „Szimulálsz, a cigány anyádat!” És még dühösebben rugdosta. Azután engem rángatott le a bakról, és belém rugott párszor. Könnyörgtem neki. Lehiggadt, állt némán.

László azt mondja, hogy őt azért nem bántotta a rendőr, mert az egyik, a Warburgból kiszálló férfi szólt neki, hogy hagyja békén a másik gyereket, talán nem is tettek ezek a cigányok semmi rosszat.

A fiú és az asszony azt állítja, hogy az elkövetkezendő másfél órában a rendőr csak állt, néha káromkodott, szidta a cigányokat. Majd segítséget hívott. Hamarosan két újabb rendőr érkezett a helyszínre.

Az asszony úgy emlékszik, hogy a három rendőr fölmászott a kocsira, megnézte a táskáját, amelyben az iratai voltak, majd az egyikük így morfondírozott: „Majd azt mondjuk, hogy igazoltatni akartuk őket, de nem adták oda az igazolványt, ez a fiú meg leesett a kocsiról.”

– Ezután a szakállas rendőr betuszkolt engem és a nagyobbik fiamat az autóba – folytatja az asszony. – Újra könyörgtem neki, hogy rendben van, állítson minket elő, de előbb vigyűk a fiút kórházba. Nem szólt erre semmit. Belerúgott Tamásba, mert az nem tudott fölkelni a földről. Ráordított: - Tá-pá-szkodj már föl, szimuláns! Persze nem tudott a szerencsétlen. Ekkor föl-

vették a földről, s így rakták be a kocsiba. Persze nem a kórházba vittek minket, hanem először Székesfehérvárra, a kapitányságra. Amikor odaértünk, rákiállt a fiúra, hogy szálljon ki. Kiugrottam az autóból, beszaladtam a kapun, s ordibálni kezdtem, hogy segítsen valaki rajtunk. Odajött hozzám egy tiszt, kérdezte, mi bajom, és miután elmondtam, azonnal kórházba vitték a gyereket.

Tamást meg kellett műteni. Az orvosi jelentés szerint – kisebb sérülései mellett – combnyaktörést szenvedett. Az orvosi jelentésen az áll: „a maradandó testi fogyatékoság vagy a károsodás mértéke jelenleg még nem megítélhető”.

Az intézkedő rendőrt hosszasan próbáltam utolérni – sikertelenül. Az eset szemtanúi sem mesélték el, mit láttak,

egyikük annyit mondott: már tett vallo-mást a rendőrségen, úgysem tér el tőle.

Németh Lajos, a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője kérdésemre elmondja: az ügyről szóló rendőri jelentés szerint sopolyai lakosok színesfémlopáson tetten érték a három roma származású embert Sopolya selyemmajori területén. Ekkor rendőri segítséget hívtak. A helyszínre érkezett N. L. főörzészászlós, aki igazolásra szólította föl a romákat. Ők azonban megtagadták az igazolványuk átadását azzal, hogy nincs náluk semmilyen okmány.

Az intézkedő rendőr ezután föllépett a kocsijához, megfogta az asszony kezét, hogy lesegítse onnan. Ekkor a nő mellett ülő 16 éves fiú a rendőrkézébe kapaszkodott, s azt mondta, engedje el az anyját. A rendőr elengette a nőt, és megfogta a fiú csuklóját. Maga

felé rántotta, erre a gyerek leesett a bakról a lovas kocsi mellé, olyan szerencsétlenül, hogy eltört a lába.

– Két szemtanút is meghallgattunk – mondja a rendőrségi szóvivő. – Mindketten alátámasztották a rendőri jelentést.

Amikor azt kérdeztem a szóvivőtől, nem tartják-e furcsának, hogy egy eséstől combnyaktörést szenvedjen egy fiú, azt válaszolja: felmerült a gyanú, hogy esetleg rendőri túlkapás történt. Ezért az ügyet átadták az ügyész-ségi nyomozóhivatalnak. A továbbiakban már az ügyészség dolga eldönteni, hogy történt-e törvénysértés vagy nem – fogalmaz **Németh Lajos**. Hozzáte-szi: a belső parancsnoki vizsgálat a rendőri intézkedést és a testi kényszert jogszerűnek minősítette.

Tóth Ákos

(Népszabadság, 1998. március 2.)

Nem mindennapi „látogatók” Bánszálláson

Lövöldözés Ózdon

A múlt szombaton három terep-ruhás férfi romákra támadt Ózd bánszállási városrészén. Az inci-dens során az egyik támadó egy vagy több lövést is leadott, ame-lyek közül az egyik saját társát ta-lálta el, aki súlyosan megsérült - tájékoztatta tegnap lapunkat **Kótai Aladár**, az Ózdi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke, aki el-mondta: az események kivizsgálá-sára tényfeltáró bizottságot hoztak létre, és mert a városi rendőrkapi-tányságtól nem kaptak tájékoz-tatást az ügyről, a kisebbségi jogok országgyűlési biztosához fordul-tak.

(Népszabadság, 1998. március 3.)

Az eset 1998. február 28-án történt, Ózd-Bánszállás településén. Itt többnyire cigányok laknak, rettenetes körülmények között. A fenti szombati nap-on a telepre herobogott egy piros szí-nű Zsiguli. Három ember lépett ki be-lőle és fegyverrel a kezükben, kiabál-tak. Egy éppen arra kőzitálógával menő 17 év körüli gyereket puskatussal le-ütötték és lövöldöztek. Levegőbe, ház-

ra, csak úgy vaktában. Aki mert, kisza-ladt a házból, aki nem, az az ablakából leste az eseményeket. A lövöldözés ke-resztültzében egy fiatal cigányasszony tolt a babáját. Egy cigányember előlé-pett és felszólította a jövevényeket, hogy hagyják abba veszedelmes visel-kedésüket. Erre ő lett a célpont. És nem a levegő mint „mások” nyilatkoznak.

A hátor cigányember lélekjelenlété-nek köszönheti életét, hiszen a levegő-be lőtt lövedék a támadók egyikének térdét találta el. A tettesek elmenekül-tek, a sérült támadó a földre rogyva maradt. Akit leaktartak löni, az maradt ember és a sérült sebeit kötözte. Köz-ben nyugtatta a feldühödött embereket, és jajveszékelve kérte, hívják a mentőt. Tehát a cigány, a cél, ő lett az életunen-tő. Felülmúlva mindent, mindenkit em-berségben.

A rendőrség a két tettest letartóztatta, a sebesült társuk lábát az intenzív kór-házi osztályon mentik, ha lehet. Az em-berek félnek. És félek én is a cigány képviselő. Félek a megisméltóddéstől, attól, hogy az ilyen fajta ügyek le-, el-kezelése másokban is vágyat ébreszt a cigányellenesség kinyilvánítására.

Halottam, hogy az ügy bagatellizálása máris hangot kapott, így: „Dulakodás közben dördült el véletlenül a fegyver.” Itt márpedig nem lehet szó véletlenről! Tunyogmatolcs* után Ózd is...?

Na, ettől félek. No meg attól, hogy a nyomozás során amire nem kérdeznék, arra nem is lesz válasz. Félek attól, hogy a mélyedő társadalmi ellentmondások, a mondva csinált, a cigányság helyzetét ja-vítani kívánó programokat megelőzi mindaz, ami félelemre ad okot.

Az Ózd-bánszállási eset nem volt vé-letlen! Igen is a cigányságra irányult, hiszen a lövöldözők tettük előtt egy szomszéd községben öntöttek a garat-ra. Így kiabáltak: „Kiirtunk benneteket, cigányok!”

Egy pár adat megyénk cigányságáról

85 ezren élünk itt. Ez 17 ezer cigány család. Munkanélküliek és az ezzel pá-rosluló nyomor 16.400 családot érint. Közel 9 ezer gyermek közvetlen veszé-lyeztetettségét jelenti. Kisvárosnyi gyermekekről van szó!

Emberekről, akiket a nyomor nap mint nap legyőz, és még jön a fegyver, a megfélemlítés, a társadalmi nyugta-lanság?

Közös felelősségünk, hogy büntetle-nül ne lőjön senki! Ebben, ott, fent, kormány szinten is van közös dolgunk, főleg, ami a belügyi tárcát illeti.

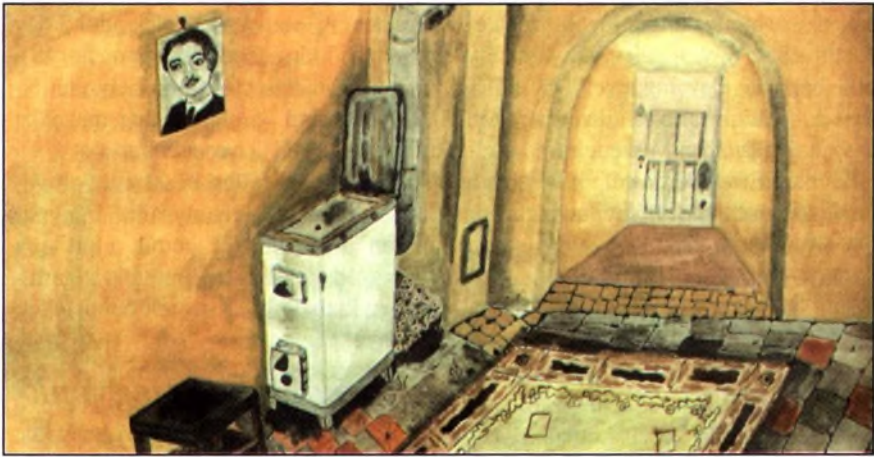
Aradi Pál

OCKÖ képviselő, Ózd

* Az ügyre a későbbiekben még visszatérünk – a szerk.

Rácz Aladár alkotása

Farkas Ferencné: „Így festünk mi”

Farkas Antal: Trópusi sziget

Farkas Ferencné: Hosszú út

Kállai Ernő alkotása

Rácz Aladár alkotása

Kállai Ernő alkotása

Szökés Szajolból

Nem hittem az öregeknek, amikor arról beszéltek, hogy amint múlik az idő, s vénül, megöregszik a zenében, úgy világosodik meg előtte múltja, s egyre tisztábban emlékszik vissza olyan fontos, de korábban elhalványult epizódokra, történetekre, amelyek döntően befolyásolják sorsát, kitörölhetetlen nyomokat hagytak életének térképén.

Miután fölöttem is jár az idő, s magam is abba a korba léptem, amikor felsejlik előttem múltam, s a korábbi fehér foltok lassan- fokozatosan eltűnedeznek, már tapasztalni vagyok kénytelen: igazuk van a véneknek. Élettérképem telerajzolódik folyamatosan, úgy, ahogyan emlékező csatamáim megnyílnak.

Az éjszaka nem aludtam. Gondolatfoszlányok cikáztak az agyamban, míg végül lassan, fokozatosan felsejlett előttem szökésemmek története, és olyan tisztán emlékeztem gyerekember-koromnak hőstettére, hogy szinte beleborzongok, ha rágondolok. Elképesztő, hogy mire képes az ember, ha az életéről van szó. Ha szöki, ha menekül, nem is gondol a halálra. Talán nekem is ezért sikerült.

Tizenéves kamasz voltam, amikor a német szövetségesek Magyarország földjére léptek. Úgy árasztották el az országot, mint a hangyák a várukat. Márólholnapra éltünk Törökszentmiklóson a Csisznyikóban, a cigányvárosban. Sáros, csúnya, nyálkás hideg ősz volt 1944-ben. Fájlódott, éhezett az egész telep. Egyik reggel nagy lármára, csörtetésre, német vezényszavakra, ordítózásra ébredt a Csisznyikó. Futótűzként terjedt el: körülfogták a telepet az SS-ek a csendőrökkel. Alig kecmeregtünk ki úgyunkból, s öltöttük magunkra gúnyainkat, néhány perc múlva már a Kossuth utca végén a Róza utca elején, a sarkon álltak a teherautók. Elállt a lélegzetem, amikor csendőr egyenruhában, kakastoll díszítette kalappal a fején megpillantottam a szép özvegy Lovasné szeretőjét a parancsot osztogatók között.

Ott állt a Csisznyikó sarkán a kis trafik. Ajtónyitáskor csengő jelezte, ha vásárló érkezett. Sokszor megfordultam itt. Lovasné fiával barátkoztam, meg a felnőttek engem küldtek el a trafikba néhány szál cigarettáért, Leventéért, a méreg erős Hunniáért, amit szívtak. Erre futotta, ezek voltak a legolcsóbbak. Azon az emlékezetes regge-

len elhajtották a férfi népség apraját öregjét az egész Csisznyikóból. A roma asszonyok sírtak, ordítottak, könyörögtek a németeknek, a csendőröknek.

Fegyveresek őriztek bennünket, hogy meg ne szökjünk a teherautóról. A szép Lovasné szerelme a csendőrtiszt-helyettes oldalkocsis motorkerékpáron kísérte a menetet. Szajol határáig, ahol már százával voltak romák és nem romák, zsidó munkaszolgálatosok és mások. Tankesapdát ásattak velünk a Tisza árterében. Ettől remélték az oroszok feltartóztatását. Ám, ahogyan múlt az idő, s mélyült a csapda, egyre fogyott a létszám. Gyorsan híre futott a romák között, hogy deportálják a cigányokat. Légiriadó, szirénázó vijjogás nélkül alig múlt el óra. Volt aki a tankesapda mélyén keresett menedéket, volt, aki a közeli erdőbe futott. Fejét vesztve menekült mindenki, anerre látott. Sokan ott haltak meg, akik menekülni próbáltak.

Szajol az ország egyik legforgalmasabb vasúti csomópontja volt. Több irányba futottak innen a szerelvények. Ez az állomás volt a németek utánpótlási vonalának centruma. Kötelékekben bombázták a szövetségesek repülőgépei. Közeledett a front. A ritka belővéseket sűrűbbek követték, páncélozott járművek, tankok jelentek meg az utakon, szántóföldeken. Olyan iszonyatos

volt a hangzavar, s akkora a felfordulás, sebesültek segélykiáltása, megsebesült lovak sírása, hogy beletájdul az ember szíve most is.

Julesa nagynéném lányának, Örzsi-
nek a férjével ezt a zűrzavaros állapotot használtuk ki a szökésre. Kűszva, aknavető tűzében, puskák ropogása között sikerült elérnünk az erdőt, s ott meghúzkodnunk. Nem vártuk meg, hogy lecsendesüljön a világ körülöttnünk, mert attól féltünk, hogy utánnunk jönnek és elfognak bennünket. Étlen, szomjan, kűszva, guggolva, hol megfutva, hol lassítva rejtőzködve vonszoltuk előbbre magunkat a sáros-fagyos földeken. A szétlőtt villanypóznákról lehullott porcelán foglalatok éles darabjaival pucoltunk marharépakat, s azt ettük. Meg ha találtunk, földbe hagyott krumplit, tököt, s mást fogyasztottunk. Mindent, ami ehető volt.

Tiszapüspöki határában merészkedtünk a műútra. Akkor, amikor alábbhagyott az égi-földi háború, s már csak bizonyos időközönként lehetett hallani egy-egy géppuska sorozatot, puskalövést. Halottak, füstölő kilőtt harckocsik, rokkant szekerek, döglött lovak kísérték utunkat.

Sikerült a deportálás elől megszök-nünk Szajolból.

Fellélegeztünk és sírtunk.

Farkas Kálmán

Rácz Aladár alkotása

Betegszabadság

A betegszabadság naptári évenként jelenleg tizenöt munkanap, amit a munkaadó köteles fizetni. (Ez azt jelenti, hogy a munkavállaló a betegszabadság időtartamára a társadalombiztosítási szervtől nem kaphat táppénzt.) Betegszabadságra azok jogosultak, akik munkaviszonyban, közalkalmazotti, illetve közszolgálati jogviszonyban állnak. A betegszabadság idejére a munkavállaló részére a távolléti díj 80%-a jár. Nem kell keresőképtelenséget igazolni évente egy alkalommal, legfeljebb három munkanapig terjedő betegszabadság idejére. A betegszabadság nem vonatkozik a gyermekápolási és a baleseti táppénzre, ezekben az esetekben a táppénz változatlanul a keresőképtelenség első napjától jár.

Táppénz

A táppénz jogosultságot a társadalombiztosítási szabályok rögzítik. A munkavállaló (vagy kiskorú gyermeke) betegsége miatti keresőképtelenség alapján jogosult táppénzre. Táppénz a betegszabadságra való jogosultság lejártát követően a keresőképtelenség tartamára jár, legfeljebb azonban egy évig, ha a betegsége előtt legalább ennyi ideig folyamatosan biztosított volt. (Folyamatos biztosítási idő, ha abban harminc napnál hosszabb megtakarítás nincs.) A táppénz minden naptári napra jár. A táppénz összegét a keresőképtelenség első napját megelőző naptári évben elért kereset napi átlaga alapján kell megállapítani. A táppénz összege folyamatosan, legalább két évi biztosítási idő meglétekor a napi átlagkereset 70 %-a, ennél rövidebb biztosítási idő vagy fekvőbeteg gyógyintézeti ellátás esetén 60 %-a. A kórházi ápolás idejére minden esetben 60 %-os táppénz jár.

Anyasági segély

Az édesanya megszületett gyermeke után anyasági segélyt kap. Ennek összege a mindenkori nyugdíjminimum 150 %-a. (1998-ban 20.550 Ft.) Ez az a támogatási forma, amelyet minden édesanya megkap szociális helyzetétől és biztosítási időtől függetlenül, ha igényét a gyermek születésétől számított harminc napon belül benyújtja.

Terhességi, Gyermekágyi segély

Időtartama 24 hét, a segély összege az átlagkereset 70%-a, ha a szülő nő a szülést megelőzően 270 napon át biztosítva volt. A 180 napos társadalombiztosítási jogviszony után az átlagkereset 60 %-a jár. Akik nem rendelkeznek a megfelelő biztosítási idővel, azok a szülést követően azonnal kérhetik a gyermekgondozási segélyt.

Gyermekgondozási segély (GYES)

A szülőt gyermekének három éves koráig gyermekgondozási segély illeti meg, ha a családban a jogosultsági év kezdő napját megelőző naptári évben az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg

- egyedülálló esetén a nettó 27.600 Ft-ot,
- egyéb esetben a nettó 23.000 Ft-ot.

Gyermekgondozási segély jár továbbá jövedelemtől függetlenül a tartósan beteg, testi vagy értelmi fogyatékos gyermek tízedik életévének betöltéséig. A gyermekgondozási segély folyósításának időtartama szolgálati időnek minősül. A segélyt a gyermekkel közös háztartásban élő bármely szülő igénybe veheti, de a segélyt csak az egyik szülő részére lehet megállapítani. A gyermekgondozási segély havi összege – függetlenül a gyermek számától - azonos az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegével (1998-ban 13.700 Ft). A segélyben részesülő személy az ellátás után 6% nyugdíjjárulék fizetésére kötelezett. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár főigazgatója a gyermekgondozási segély folyósítását méltányosságból is engedélyezheti.

Jogszabályismertetés a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény kapcsán

Az Országgyűlés abból a célból, hogy meghatározza a közhasznú szervezetek típusai, a közhasznú jogállás megszerzésének feltételeit a működési és gazdálkodásának rendjét, a nyilvántartás és beszámolás szabályait, valamint a működési és vagyonfelhasználás törvényességi felügyeletére vonatkozó szabályokat, megalkotta a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI törvényt.

A törvény taxatív felsorolást tartalmaz a közhasznú szervezetek típusai tekintetében:

- a./ társadalmi szervezet, kivéve a biztosító egyesületet és a politikai pártot, valamint a munkáltatói és munkavállalói érdekképviselői szervezetet,
- b./ alapítvány,
- c./ közalapítvány,
- d./ közhasznú társaság,
- e./ köztisztviselő, ha a létrehozásról szóló törvény azt lehetővé teszi.

(2.) Közhasznú szervezetté minősíthető a fentiekben meghatározott szervezet abban az esetben is, ha a közhasznú szervezetté minősítését a reálirányadó szabályok szerinti nyilvántartásba vétel iránti kérelmével egyidejűleg kéri. (2. §)

A közhasznú tevékenység:

a társadalom és az egyén közös érdekeinek kielégítésére irányuló – szervezet létesítő okiratában szereplő – cél szerinti tevékenységek:

- 1. egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi rehabilitációs tevékenység,
- 2. szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása,
- 3. tudományos tevékenység, kutatás,
- 4. nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés,
- 5. kulturális tevékenység,
- 6. kulturális örökség megővése,
- 7. műemlékvédelem,
- 8. természetvédelem, állatvédelem,
- 9. környezetvédelem,
- 10. gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselés,

11. hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése,

12. emberi és állampolgári jogok védelme,

13. a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység,

14. sport, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével,

15. közrend és közlekedésszolgáltatás védelme, önkéntes tűzoltás, mentés, katasztrófaelhárítás,

16. fogyasztóvédelem,

17. rehabilitációs foglalkoztatás,

18. munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése és a kapcsolódó szolgáltatások,

19. Euroatlanti integráció elősegítése,

20. közhasznú szervezetek számára biztosított – csak közhasznú szervezetek által igénybe vehető – szolgáltatások. (26. §)

Fenti felsorolásból a nemzeti és etnikai kisebbségek szervezeteit a 13. pont mindenképp érinti, a 2., 4-5., 11-13., pontok érinthetők leginkább. A létesítő okiratok tevékenységi körei között tehát e kategóriák feltüntetése tűnik általánosságban indokoltnak.

A közhasznú jogállás megszerzésének feltétele az ún. közhasznúsági nyilvántartásba vétel. (A nyilvántartás két kategóriában történhet közhasznú, illetve kiemelkedően közhasznú.)

A közhasznúsági nyilvántartásba vételhez a szervezet létesítő okiratának (a létesítő okirat: a társadalmi szervezet

alapszabálya, az alapítvány és a közalapítvány alapító okirata, a közhasznú társaság társasági szerződése, illetőleg alapító okirata) tartalmaznia kell, hogy a szervezet

a./ milyen, e törvényben meghatározott közhasznú tevékenységet folytat, és - ha tagsággal rendelkezik - nem zárja ki, hogy tagjain kívül más is részesülhessen a közhasznú szolgáltatásból;

b./ vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljainak megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez;

c./ gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt a létesítő okiratban meghatározott tevékenységére fordítja;

d./ közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt (4. §).

A közhasznú szervezet létesítő okiratának az előbbieken túlmenően tartalmaznia kell:

a./ a legfőbb szerv és - ha azzal nem azonos - az ügyintéző és képviselői szerv (a továbbiakban együtt: vezető szerv)

1. ülésének gyakoriságára, amely az évi egy alkalomnál kevesebb nem lehet,

2. ülései összehívásának rendjére és a napirend közlésének módjára,

3. üléseinek nyilvánosságára, határozatképességére és a határozathozatal módjára,

b./ a közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek összeférhetetlenségére,

c./ ha a közhasznú szervezet működését és gazdálkodását ellenőrző a vezető szervtől elkülönült szerv (a továbbiakban felügyelő szerv) létrehozása vagy kijelölése kötelező, ennek létrehozására, hatáskörére és működésére, valamint

d./ a közhasznú szervezet éves beszámolója jóváhagyásának módjára vonatkozó szabályzat. (7. § (1))

A kiemelkedően közhasznú szervezet nyilvántartásba vételéhez a szerve-

zet létesítő okiratának az előbbiek felül tartalmaznia kell, hogy

a./ közhasznú tevékenysége során olyan közfeladatot lát el, amelyről törvény vagy törvény felhatalmazása alapján más jogszabály rendelkezése szerint, valamely állami szervnek vagy a helyi önkormányzatnak kell gondoskodnia, továbbá

b./ a létesítő okirata szerinti tevékenységének és gazdálkodásának legfontosabb adatait a helyi vagy országos sajtó útján is nyilvánosságra hozza. (5. §)

A közhasznú szervezet vezető tisztségviselői:

Vezető tisztségviselő: az alapítvány és a közalapítvány kezelője, illetőleg kezelő szervének, szervezetének és felügyelő szervének elnöke és tagja, továbbá – ha az alapítvány kezelő szerve, szervezete elkülönült jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vagy állami szerv – a kezelő szerv, szervezet egyszemélyi felelős vezetője vagy ilyen jogkörben eljáró testületének tagja, a társadalmi szervezet ügyintéző és képviselői vagy felügyelő szervének elnöke és tagja, továbbá a közhasznú társaság ügyvezetője, valamint a felügyelő bizottság elnöke és tagja, továbbá a közhasznú szervezetként nyilvántartásba vett szervezettel munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló, a létesítő okirat szerint egyszemélyi felelős vezető feladatot ellátó személy.

Amennyiben a közhasznú szervezet éves bevétele meghaladja az öt millió forintot, a vezető szervtől elkülönült felügyelő szerv létrehozása kötelező. A felügyelő szerv ellenőrzi a közhasznú szervezet működését és gazdálkodását. Az ügyrendjét maga állapítja meg. Jogszálya: (26. § m)

A közhasznúsági nyilvántartásba vételre, átsorolásra és a közhasznúsági nyilvántartásból való törlésre vonatkozó eljárás szabályai:

A közhasznúsági nyilvántartásba vételre, átsorolásra és a közhasznúsági nyilvántartásból való törlés iránti kérelmet a szervezet nyilvántartásba vételére illetékes bíróságnál kell benyújtani. A kérelemben meg kell jelölni, hogy a kérelmező melyik közhasznúsági fokozatban történő nyilvántartását kéri. A kérelemben csak egy közhasznúsági fokozat jelölhető meg.

Határidők:

1998 január 1-jéig már nyilvántartásba vett azon szervezetek, amelyek a fenti felsorolásban említett valamely közhasznú tevékenység folytatására jött létre, és a közhasznú nyilvántartásba vételére kérelmét 1998. június 1-je előtt benyújtotta 1998. január 1-jétől a közhasznúsági nyilvántartásba vételről, átsorolásról szóló határozat jogerőre emelkedésének időpontjáig, illetőleg amíg kérelmét a bíróság el nem utasította, kérelemben megjelölt közhasznúsági fokozat szerinti jogállásának minősül.

– Az 1998. január 1. után alakuló szervezet a nyilvántartás napjától jogosult a közhasznú jogálláshoz kapcsolódó adókötelezettséget érintő kedvezmények és mentességek igénybevételére, ha legkésőbb a nyilvántartásba vétel évének utolsó napján a közhasznúsági nyilvántartásba vétele is megtörtént.

– A közhasznú szervezet 60 napon belül köteles kérni a közhasznú jogállás törlését, illetőleg alacsonyabb közhasznúsági fokozatba történő átsorolását, ha működése nem felel meg a közhasznúság nyilvántartásba vétel feltételeinek.

A közhasznúsági nyilvántartásba vétellel a szervezet nyilvántartási adatai kiegészülnek a közhasznúsági fokozattal, a közhasznú jogállás megszerzésének, módosításának és törlésének időpontjára vonatkozó adatokkal. A bírósági nyilvántartás ezen adatai nyilvánosak.

A közhasznú szervezet kötelessége az éves beszámoló jóváhagyásával egyidejűleg közhasznúsági jelentést készíteni. A legfőbb szerv kizárólagos hatáskörébe tartozik a közhasznúsági jelentés elfogadása.

A közhasznúsági jelentés tartalmazza:

- a./ a számviteli beszámoló
- b./ a költségvetési támogatás felhasználását,
- c./ a vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatást;
- d./ a cél szerinti juttatások kimutatását;
- e./ a központi költségvetési szervtől, az elkülönített állami pénzalaptól, a helyi önkormányzattól, a kisebbségi települési önkormányzatok társulásától, az egészségbiztosítási önkormányzattól és mindezek szerveitől kapott támogatás mértékét;
- f./ a közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek nyújtott juttatások értékét, illetve összegét;

g./ a közhasznú tevékenységről szóló rövid tartalmi beszámolót.

– A közhasznú szervezet éves közhasznúsági jelentésbe bárki betekinthet, illetőleg abból saját költségére másolatot készíthet.

Amennyiben a közhasznú szervezet a közhasznú jogállása megszűnik, köteles esedékes köztartozásait rendezni, illetőleg közszolgáltatás ellátására irányuló szerződéséből eredő kötelezettségeit időarányosan teljesíteni.

A közhasznú szervezetté válás előnyei:

A közhasznú szervezetté válás, illetve közhasznú szervezatként történő alapítás számos – az adó és illeték jogszabályok szerinti mértékben és feltételek szerinti – kedvezménnyel jár:

a./ a közhasznú szervezetet

1. a létesítő okiratában meghatározott cél szerinti tevékenysége után társasági adómentesség,

2. vállalkozási tevékenysége után társasági adókötelezettséget érintő kedvezmény,

3. helyi adókötelezettséget érintő kedvezmény,

4. illetékkedvezmény,

5. vámkedvezmény,

6. egyéb – jogszabályban meghatározott – kedvezmény,

b./ a közhasznú szervezet által – cél szerinti juttatásként – nyújtott szolgáltatás igénybevevőjét a kapott szolgáltatás után személyi jövedelemadó mentesség,

c./ a közhasznú szervezet támogatóját a közhasznú szervezet – létesítő okiratban rögzített céljaira – adott támogatás (a továbbiakban adomány) után társasági adókötelezettséget érintő kedvezmény, illetve személyi jövedelemadó kötelezettséget érintő kedvezmény,

d./ tartós adományozás esetén a „c./” pont szerinti támogatót a támogatás második évétől külön kedvezmény illeti meg.

(2) A közhasznú szervezet a cél szerinti tevékenysége körében jogosult polgári szolgálatot teljesítő személy foglalkoztatására.

(3) Az a közhasznú szervezet, amelynek az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozása áll fenn, a kedvezmények igénybevételére nem jogosult.

Ózd

Előítélet és önámítás

Miközben az állampolgári passzivitás és közöny megannyi tünetével találkozhatunk nap mint nap, könnyű magyarázatnak tűnhet az, hogy mindez a politikából, illetve a közletheől való kiábrándulás velejárója. Vagyis *a társadalmon* – kivéve a szűk gazdasági és hatalmi elitet – *a végletes kétségbeesés lett úrrá, amely már nem is fog változni.* A mindenbe való beletörődés olyan kényszerű következményként jelenik meg, amely azzal is indokolható, hogy a társadalom több mint egyharmada tehetetlenül vergődik a látszólagos piaccgazdaság, még pontosabban a vadkapitalizmus körülményei között. Túlságosan is a köznapitúlélésre rendezkedett be az állampolgárok többsége ahhoz, hogy szemernyi ereje is lenne a dolgok menetébe beleszólni. Hanem inkább mindent eltűr. Csakhogy *a kétségbeesés mögött önámítás is rejtőzhet, különösen akkor, ha a köznapit valóság tényei mindig megerősítő jellegűek.* Az önámítás forrása java részét az, hogy a kormányzati hatalom – ha nem is mindig tudatosan – az állampolgárok megfélemlítésével igyekszik elérni céljait.

Rögzült előítéletek

Újra teret nyer magának az a szemléletmód, hogy a társadalom fokozatosan lekerül arról a kényszerpályáról, amely évtizedeken keresztül a szociális és kulturális egyenlőtlenségek mélyüléséhez vezetett. Politikai szempontból ez a vélekedés érthető is, hiszen jól hangzó ígéretekre mindig és minden esetben szükség van. Függetlenül attól, hogy a rögzült előítéletek – melyek nem mindig etnikai jellegűek – az állampolgári bizakodás és reménykedés ellenébe hatnak. Korántsem véletlenül. Mert azt is figyelembe kell vennünk, hogy *a hatalommal vagy a politikai rendszerrel szemben ugyanúgy megjelenhetnek az előítéletek, mint akár a cigánysággal vagy az idegenekkel szemben. Legfeljebb a hatékonysá-*

guk más és más, hiszen miközben a fennálló hatalom képes politikai előítéletekkel szemben védekezni, addig egy népcsoport aligha. Éppen ezért nehéz pontosan meghatározni, hogy a manapság újraéledő előítéleteknek milyen következményei lesznek, illetve mennyire torzítja majd az emberi kapcsolatokat. Kik lesznek a vesztesek, s kik a győztesek? A másság ugyan mindig is nehezen volt elviselhető, de ebből mégsem következhet az, hogy bizonyos hitek és meggyőződések kizárólagossági igényei alapján szemléljük vagy fogadjuk el a mindennapok világát. *Mert a rejtett politikai manipuláció is előítéleteket gerjeszt.* Így – többek között – az ellenzéki gondolkodásmód lejárata-sa révén.

A társadalom erkölcsi szétesése

Az önámítás és a manipuláció ezért is kapcsolódik könnyen össze. A politika szféráján túl viszont a mindennapokban vehetjük észre azt aényt, hogy minél inkább az a felismerés erősödik az állampolgárokban, amely szerint nincs értelme a szolidaritásnak és az együttműködésnek, annál feltartóztatatlannabbá válik a társadalom erkölcsi szétesésének folyamata. *Önmagunk különbözőségéhez is akkor ragaszkodhatunk igazán, ha elfogadjuk mások nélkülözhetetlenségét. Nem elsősorban ellenséget vagy környezetet vetélytársat látva bennük, hanem szövetkezni kész polgárokat.* A politika világában mindez úgy jelenik meg, hogy egyik másik párt bármilyen nagy erőfölénnyel képes is a kormányzati hatalmat megszerezni, számottevő ellenzék nélkül képtelen demokratikusan kormányozni. S amint a történelmi példák sokasága mutatja, erős társadalmi kontroll nélkül semmilyen hatalom nem képes önkorlátozó módon érdekeit megjeleníteni. Hanem inkább diktatórikus és kényszerítő módon,

annak ellenére is, ha az alkotmányosság szabályait látványosan nem sérti meg. Elegendő ezúttal csak arra utalni, hogy legitim kormányzat úgy is működhet, hogy mulasztásos alkotmányosséértést követ el (lásd a kisebbségi törvényt).

Zárt érdekközösségek

Ebből persze az is következik, hogy a politikai rendszer hibái nem függetleníthetők a társadalmi valóság ellentmondásaitól. Annál kevésbé, mivel senki sincs birtokában olyan abszolút érvényű mércéknek, melyek mindenkor igazolhatnák a "rögtönítélkezés" valóságát és valóságosságát. Egyszerűen nem léteznek sem politikai, sem morális eszmék, melyek felmenthetnének bennünket a sokoldalú mérlegelés felelőssége és kényszere alól. Még akkor sem, ha a politikai és a mindennapi életben egyaránt egyre szaporodnak a „mi” és az „ők” kettősséget fenntartó szabályok. Mert *ahogyan növekszik a társadalomban a zárt érdekközösségek száma, annál erőteljesebbé válhat a kifelé irányuló ítélkezés, s annál inkább háttérbe szorul az a meggyőződés, amelynek éppen az autonómia tisztelete, a sokfélérténi tudás adja a lényegét.* Nem mindenki tartozik valamely zárt érdekközösséghez, de mégis egyre kevesebb példa akad arra a magatartásra, amely nemcsak eltűri, hogy mások másképpen vélekednek, s ezt nem tekinti oknak a szembenállásra, hanem úgy figyel a másfélére, hogy általa ő maga is új felismerésekre juthat. Nyilván ennek hiánya elválaszthatatlan attól, hogy *a politikai demokrácia körülményei között egyre több kisszerű akarnokkal és politikai túlélővel találkozunk, akik vagy a mindenféle másság fölötti intézkedésben, vagy önmaguk fontosságának felnagyításában lelik örömeiket.* Ráadásul önámító módon.

Dr. Kerékgyártó T. István

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány 1998. február 25-i kuratóriumi ülés döntési listája

Pályázó szervezet	Ker. támogatás	Megítéll támogatás	A program leírása
Kis.Köz.Ház Hajdúhadház	826.000 Ft	200.000 Ft	CKH
Igaz szó – Kál, MRFÉSZ	1.092.000 Ft	300.000 Ft	CKH
Kiskunmajsai Érdek.Szerv.	1.400.000 Ft	700.000 Ft	CKH
CKÖ Tunyogmatolcs	700.000 Ft	Elutasítva	CKH
„Okt.ésTovábbk.Közp.” Alapítvány, Szolnok	2.000.000 Ft	750.000 Ft	CKH
CKÖ, Ozora	622.000 Ft	500.000 Ft	CKH
SZSZB Megyei CÉSZ, Mátészalka	718.500 Ft	300.000 Ft	CKH
AMRITA OBK, Pécs	950.000 Ft	Elutasítva	CKH
CKÖ, Ózd	1.600.000 Ft	250.000 Ft	CKH
Községi Önk., Hencida	1.290.000 Ft	Elutasítva	CKH
Községi Önk., Fony	500.000 Ft	Elutasítva	CKH
ENT, Szolnok	1.282.000 Ft	Elutasítva	CKH
Roma Parlament, Budapest	1.760.000 Ft	500.000 Ft	CKH
Péli Tamás KE, Budapest	846.000 Ft	Elutasítva	CKH
Cig.Kult.Közműv.Egyesület, Pécs	2.350.000 Ft	500.00 Ft	CKH
Roma KÖ, Sáp	440.000 Ft	100.000 Ft	CKH
Görögkatolikus Cigány Egyház, Kántorjánosi	300.000 Ft	Elutasítva	CKH
CKÖ, Tarany	70.000 Ft	Elutasítva	CKH
Dem.Roma.Szerv., Szolnok	670.000 Ft	Elutasítva	CKH
CKÖ, Mohács	631.000 Ft	300.000 Ft	CKH
Cig.Kult. és Sport Egy., Kiskunhalas	1.400.000 Ft	700.000 Ft	CKH
CKÖ, Tiszaszentmárton	1.412.000 Ft	600.000 Ft	földművelés
Roma KÖ, Szekszárd	1.500.000 Ft	Elutasítva	szociális lakás- építés
Magyarországi Cigányok Munkás Szöv., Korlát	1.354.000 Ft	1.354.000 Ft	földművelés
Lungo Drom, Csépa	658.000 Ft	vetőmag és burgonya	zöldségtermelés
Encs.Város Szoc. Helyz. Jav. Közalapítvány	1.500.000 Ft	Elutasítva	növény termesztés
Községi Önk., Perkupa	1.500.000 Ft	Elnapolva	gépvásárlás
Nagy Gusztáv, Öcsöd	1.000.000 Ft	1.000.000 Ft	sertéstartás
Összesen:	30.371.500 Ft	8.054.000 Ft	

Rövidítések: CKÖ = cigány kisebbségi önkormányzat; KÖ = kisebbségi önkormányzat; CKH = cigány közösségi ház

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Cigány Hagyományokat Kutató Egyesület, az Európai Folklór Központ, a JPTE BTK Romológiai Tanszéke, a Honismereti Szövetség, a Magyar Néprajzi Társaság Nemzetiségi Szakosztálya, a Magyar Védőnők Egyesülete, a Miskolci Egyetem BTK Kulturális és Vizuális Antropológia Tanszéke, a Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattára, a Református Teológiai Doktorok Kollégiuma Egyházi Néprajzi Szekciója, a Romológiai Kutatóintézet, a Zsámbéki Katolikus Tanítóképző Főiskola Romológiai Tanszéke, több megyei, települési és kisebbségi önkormányzat támogatásával meghirdeti az

1998. évi II. Országos Cigány Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatot.

Pályázni lehet cigány néprajzi és nyelvjárási témájú, eredeti helyszíni, vagy levéltári gyűjtést tartalmazó munkákkal, melyek még nyomtatásban nem jelentek meg.

AJÁNLOTT TÉMAKÖRÖK

- családtörténetek,
- hagyományos foglalkozások,
- lakáskultúra,
- népviselet (régí fényképek, albumok gyűjtése, adatolása) leírása,
- emberélet fordulóihoz fűződő népszokások, (születés, keresztlő, párválasztás, lakodalom, halál, temetés, gyász stb.)
- hiedelmek, szokások,
- a vallási néprajz, vagy annak bármelyik részterülete,
- gyermekjátékok,
- népzene egy-egy település vagy személy népdalkincsének összegyűjtése,
- népi növényismeret,
- népi orvoslás,
- néprajzi témájú archív felvételek és adatolt családi fotóalbumok gyűjtése,
- vagy a népi kultúra bármely területének feldolgozása.

Díjtételek:

	I. (Ft)	II. (Ft)	III. (Ft)	IV. (Ft)
felölt	30.000Ft	25.000Ft	15.000Ft	10.000Ft
ifjúsági I.	20.000Ft	15.000Ft	10.000Ft	5.000Ft
ifjúsági II.	15.000Ft	10.000Ft	7.000Ft	5.000Ft

Erdős Kamill díj a legjobb gyűjtő számára:

Díjtételek: felnőtt (18 év felett): 50.000Ft; ifjúsági I. (középiskola): 30.000Ft; ifjúsági II. (14 éves korig): 20.000Ft

Az első helyezettnek közöl évente mindhárom kategóriában egy Erdős Kamill díj kerül átadásra.

KIEMELT TÉMAKÖR

Terhesség, szülés, gyerekágy, keresztlés, csecsemőápolás és gyermeknevelés a bolgár, magyar, szerb, cigány, német, szlovák, görög, örmény, szlovén, horvát, román, lengyel, ruszin és az ukrán népesség körében.

Díjtételek

	I. (Ft)	II. (Ft)	III. (Ft)	IV. (Ft)
felölt	30.000Ft	25.000Ft	15.000Ft	10.000Ft
ifjúsági I.	20.000Ft	15.000Ft	10.000Ft	5.000Ft
ifjúsági II.	15.000Ft	10.000Ft	7.000Ft	5.000Ft

Cigány témájú pályázatnál még az Erdős Kamill díj kerül kiosztásra a legjobb gyűjtők számára: felnőtt (18 év felett): 50.000Ft; ifjúsági I. (középiskola): 30.000Ft; ifjúsági II. (14 éves korig) 20.000Ft.

A pályadíjak a pályázatok színvonalától függően megoszthatók, illetve visszatartathatók. Nem pályázhatnak múzeumban vagy néprajzi intézményben dolgozó szakemberek!

A pályázatot három azonos példányban kérjük beküldeni a Romológia Kutatóintézet H-7101 Szekszárd Pf: 12. címére.

Beküldési határidő: 1998. szeptember 1.

A pályázaton fel kell tüntetni a szerző nevét, pontos címét, foglalkozását. A határidőn túl beérkező pályamunkák 1998-ban díjazásban nem részesülnek. A pályázat eredményhirdetésére 1998. októberében kerül sor, melyről minden pályázót értesítünk.

A pályázni kívánóknak minden szakmai segítséget megadunk – így pl. a gyűjtés és pályázatírás időtartamára kölcsönözzük Temesváry Rezső: Előítételek, népszokások és babonák a szülészeti körében Magyarországon (Bp. 1899.) c. könyvének fénymásolatát.

Bővebb felvilágosítást, szakmai segítséget levélben a kutatóintézet címén, ill. a 74/317-369, 20/549-851, 72/327- 622/4373 telefonszámon **dr. Gémes Balázstól** kaphatnak.

A HÁROM KÍVÁNSÁG

Egyszer volt, hol nem volt, he-
tedhét országon is túl, még az
Óperenciás-tengeren is túl, volt
egy szegény ember s a felesége.
Fiatalok voltak mind a ketten,
szerették is egymást, de a nagy
szegénység miatt sokszor össze-
perlekedtek.

Egyszer egy este az asszony
tüzet rak. Gondolja magában,
mire az ura hazajön, főz valami
vacsorát. Még a víz jóformán fel
sem forrott, jön haza az ember, s
mondja az asszonynak nagy
örömmel:

– Hej, feleség, ha tudnád, mi
történt! Vége a nagy szegény-
ségnek, lesz ezután mindenünk,
amit szemünk-szánk kíván.

– Ugyan ne tréfáljon kend –
mondta az asszony –, talán bi-
zony kincset talált?

– Meghiszem azt! Halgass
csak ide. Amint jövök ki az er-
dőből, mit látok az út közepén?
Belerekedt a sárba egy kis ara-
nyos kocsi, a kocsi előtt négy
szép fehér kutya befogva. A ko-
csiban olyan szép asszony ült,
amilyet világeletemben nem lát-
tam. Biztosan tündér lehetett.
Mondja nekem: „Te, jó ember,
segíts ki a sárból, bizony nem
bánod meg.” Gondoltam ma-
gamban, hogy bizony jólesnék,
ha segítene a szegénységünkön,
és segítettem, hogy a kutyák ki-
húzzák a sárból. Kérdi az asz-
szony, hogy házas vagyok-e.
Mondom neki, hogy bizony sze-
gények vagyunk, mint a temp-
lom egere. Azt mondja: „No
ezen segíthetünk. Mond meg a
feleségednek, hogy kívánjon há-
rom dolgot, teljesülni fog a kí-
vánsága.” Azzal elment, mint a
szél.

– Ugyan, rászedte kendet!

– Majd meglát-
juk. Próbálj csak
valamit kívánni,
édes feleségem!

Erre az asszony
hamarjában ki-
mondta:

– Bárcsak volna
egy kolbászuk.
Ezen a jó pará-
zson hamar meg-
sülne.

Alig mondta ki,
már le is szállt a
kéményből egy
lábas, benne ak-
kora kolbász,
hogy akár kertet
lehetett volna ke-
ríteni vele.

– Látod, hogy
igazam volt –
mondta a szegény ember –, ha-
nem most már valami okosabbat
kívánjunk. Két tinót, két lovat,
egy malacot...

Közben a szegény ember elő-
vette a pipáját, volt még egy ki-
csi dohányja, megtömte. Benyúl
a tűzbe, hogy parazsat tegyen a
pipájára, de olyan ügyetlenül ta-
lált benyúlni, hogy a lábast a
kolbással feldöntötte.

– Az istenért, a kolbász! Mit
csinál kend? Bár az orrára nőtt
volna kendnek! – kiáltott ijedten
a felesége, s ki akarta kapni a
kolbászt a tűzből, de bizony az
akkor már az ember orrán lógott
le egészen a lába ujjáig.

– Látod, bolond, oda a máso-
dik kívánság. Vegyük le!

Próbálja az asszony, de bizony
a kolbász egészen odanőtt.

– Hát bizony ezt le kell vágni.
Egy kicsit az orrából is lecsip-
pentünk, nem olyan nagy baj az!

– De azt nem engedem!

– Bizony ha nem, élete végéig
így fog sétálni a kolbással.

– Dehogyan fogok, a világ min-
den kincseért sem! Tudod mit,
asszony, van még hátra egy kí-
vánság, kívánd, hogy a kolbász
menjen vissza a lábomba.

– Hát a tinó, meg a ló, meg a
malac akkor hol marad?

– Már hiába, feleség, én ilyen
bajussal nem járok. Kívánd ha-
mar, hogy a kolbász menjen visz-
sza a lábomba.

Mit volt mit tenni, a szegény
asszonynak csak azt kellett kí-
vánni, hogy a kolbász essék le
az ura orráról. Megmosták, meg-
sütötték, s jóízűen az utolsó fala-
tig megették. Evés közben szé-
pen megbékültek, s elhatározták,
hogy többet nem pörölnek, ha-
nem inkább dolgoznak szorga-
lmasan. Jobban is ment a dolguk,
idővel tinót is, lovat is, malacot
is szereztek, mert szorgalmasak
és takarékosak voltak.

népmese

F E J T Ö R Ö K

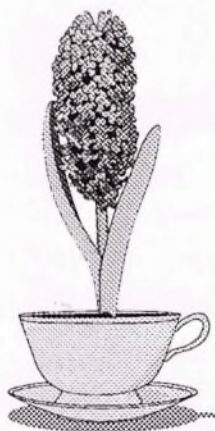

Kedves Gyerekek!

Lassan elbúcsúzunk a téltől és a meleget adó nap sugaraiban gyönyörködhetiünk. Fák, virágok, bokrok élettől duzzadó rügyei kipattannak, csodálatos, tavaszi illetfelhőben játszhatunk, sétálhatunk. Vegyék észre a természet szépségeit, az élet megújódását!

Télűzés, tavaszvárás

Ha a megfelelő mássalhangzókat írjátok be a pontok helyére télűző és tavaszváró népszokásokat olvashattok a rejtvényben. Ezeket kérjük beküldeni!

. u . ó . á . á .
 . i . . e . a . a é . e . é .
 . o . á . . e . . é .
 . o . . o . . o . á .
 . ü . . ö . . ö . é .

„Emlékezzünk!”

Az elmúlt napokban ünnepeltük az 1848-49-es forradalmat, szabadságharcot. Minden iskola, intézmény megemlékezett a magyar nép legnagyobb ünnepéről, a hősökéről, akik életüket áldozták a haza függetlenségéért. Petőfi Sándor következő ünnepi, forradalmi verssorából hiányzik néhány szó.

Feladat: a kérdőszavak segítségével pótoljátok a hiányos sorokat!

Föltámadott a (mi?)
 A népek tengere (hogyan?)
 eget földet (mit csinál?)
 Szilaj hullámokat..... (milyen?)
 ereje

Fiúnév kerestetik!

A következő helységnevek-ből hiányzik egy-egy férfi keresztnév. Ha megtaláljátok a keresztneveket, a térképen is megtalálható helységneveket olvashatjátok el!

Segít a földrajzi atlasz! Beküldendő a 4 helységnév! Figyeljete! A kétjegyű betűk helyét két pont jelzi!

Nyír.....falva
 Iszkaszent.....
 Békés.....
halma

Játéktanulás

Győz az emlékezet és a figyelem!

Ketten, de többen is játszhatjátok, dobókockával. Kell egy játékvezető, aki a dobások számát ellenőrzi, felírja.

A játék menete:

1. A játékosok kétszer dobnak – dobás kockával kétszer.
2. Az első és második dobás eredményét össze kell adni.
3. A harmadik dobást az előző kettőtől le kell vonni.
4. A negyediket az eredményhez hozzá kell adni.
5. Az ötödiket levonni.
6. A hatodikat megint hozzáadni.
7. A hetediket levonni.

Aki a legmagasabb pontszámot tévesztés nélkül eléri, az győz!

ORSZÁGOS ROMA VÁLLALKOZÓI KÖZPONT ALAKULT

1998. február 25-én megalakult az Országos Roma Vállalkozói Központ Alapítvány Egerben, a Homok út 2. szám alatt. Célja a magyarországi roma vállalkozások segítése, vállalkozásfejlesztési programok kidolgozása és végrehajtása, ezen belül az alapítvány vállalkozások, illetve megrendelések szervezése útján új munkalehetőségeket teremti, fejleszti a roma vállalkozók szakmai és vállalkozói ismereteit és közreműködik a

roma vállalkozók készségeinek gazdaságos kihasználása érdekében. Kedvező feltételeket teremt a roma vállalkozások tőkeerőjének növelése és a roma vállalkozók egymás közötti kapcsolatainak növelése érdekében.

Az alapítvány az e célra rendelkezésre álló hazai és külföldi pénzügyi forrásokat feltárja és kezelésükhöz szabályozott kérést biztosít. Az alapítvány továbbá gyakorlati segítséget nyújt a roma vállalkozóknak a gazdasági, jogi és technikai környezet-
hez való minél szorosabb és sikeresebb alkalmazkodáshoz.

Az alapítvány céljának elérése érdekében együttműködik a hasonló célú hazai és nemzetközi szervezetekkel, segíti a roma vállalkozók irányában befektetők érdeklődésének felkeltését, a befektetési lehetőségek feltárásával, vállalkozásokat segítő szolgáltatásokat nyújt, illetve vállalkozásokat szervez, kialakítja a szükséges tanácsadói tevékenységet és információs hálózatot. Továbbképzési és oktatási programokat szervez, elősegíti a vállalkozásbarát légkör megteremtését a roma vállalkozók számára, és ennek érdekében a médiákkal folyamatos kapcsolatot tart fenn.

Danyi Sándor
a kuratórium elnöke

Lungo Drom Pásztón

Lukács Mihálynak a Lungo Drom Országos Érdekvédelmi és Polgári Szövetség képviselőjének, munkatársaival Pásztón tett minapi látogatását követően, 12 taggal megalakult a Lungo Drom (Hosszú út) szövetségének helyi csoportja. A csoport vezetője **Jusztinné Farkas Melinda**, helyettese **Kolompár Katalin**, titkára **Baranyi Lászlóné** lett. Az új szervezet a jövőben sikra száll a kisebbség érdekeiért és előkészíti képviselőjük újbóli megalakítását. Létrejöttüket követő két hét során Baranyi Lászlóné eredményes szervező munkájának köszönhetően tagjaik száma már meghaladta a száz főt. A közeljövőben tájékoztató fórumot tartanak, ahol tagjaik ismereteket kapnak működésükről, érdekvédelmi tevékenységükről. Legfőbb céljuk, hogy jelöltjük öszre mandátumot szerezzen a város új képviselő-testületében.

(Zentai)

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1176 Ft,
fél évre: 588 Ft,
negyedévre: 294 Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetés díját
a szerkesztőség címére kell eljuttatni:*

**5000 Szolnok,
Aranka utca 3.
Telefon:
06-60/387-293**

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

JOGVÉDŐ IRODÁK

Nemzeti és Etnikai Jogvédő Iroda
(vidéki irodák: Eger, Miskolc)

Irodavezető: Dr. Furmann Imre
Cím: Budapest Pf. 453/269
Telefon: 322-1491

Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda

Irodavezető: Dr. Pálfi Miklós
Cím: 5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon: 06-56/420-110

Cigányok Jog- és Érdekérvényesítő Irodája

Irodavezető: Dr. Kosztics István
Cím: 7600 Pécs, József A. u. 4.
Telefon: 06-72/325-558

Roma Parlament Konfliktusmegelőző és Jogvédő Irodája

Irodavezető: Dr. Pánczél Márta
Cím: 1084 Budapest, Tavaszmező út 6.
Telefon: 06-1/313-18-87

Roma Polgárjogi Alapítvány Jogvédő Iroda
(vidéki irodák: Miskolc, Pécs, Debrecen)

Irodavezető: Horváth Aladár
Cím: Budapest VIII. Ferenc krt. 22.
Tel: 06-1/218-64-76

LAPTERJESZTŐKET KERESÜNK!

**Érdeklődni személyesen vagy telefonon lehet:
5000 Szolnok, Aranka u. 3. Tel.: 06-60/387-293.**

Országos vásárok naplója

1998. április

Április 1., szerda

Jánosháza	oák.
Miskolc	oák.
Pécs IV. 5-ig	r.
Tura	oák.

Április 2., csütörtök

Celldömök	ok.
Ónod	oák.
Szeged-Cserepes sor	ok.
Vésztő	oák.

Április 3., péntek

Gyula	oák.
Hódmezővásárhely	oá.
Miskolc	ok.
Tornyszentmiklós	ok.

Április 4., szombat

Abony	oá.
Békéscsaba	oák.
Csorna	av.
Fót	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	av.
Kecskemét	ok+kjv.
Komló	oák+av.
Magyaránador	oák.
Marcali	oák.
Miskolc	ok.
Pécs	oák+r+av.
Siófok-Kiliti	av.
Tura	av.

Április 5., vasárnap

Békéscsaba	av.
Bonyhád	oák.
Dombóvár	ok.
Dunaújváros	oák.
Gyomaendrőd	av+mgv.
Hajdúszoboszló	ok.
Jászapáti	oák.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	ok+kjv.
Lajosmizse	oák.
Miskolc	av.
Mórhalm	oák.
Pápa	kjv.
Pécs	ok+r+av.
Siójut	oák.
Szekszárd	oák.
Szolnok	av.
Tiszakécske	av.
Törökszentmiklós	av.

Április 6., hétfő

Csongrád	oá.
Győr	oák.
Pitvarc	oák.
Ráckeve	oák.

Április 7., kedd

Balkány	oák.
Bátortenyé	oák.
Cegléd	oá.
Nagykanizsa	oák.
Sümeg	Húsvéti Vásár.

Április 8., szerda

Csorna	oá.
Mezőcsát	oák.
Miskolc	osk.

Április 9., csütörtök

Komádi	oá.
Szeged-Cserepes sor	ok.

Április 10., péntek

Miskolc	ok.
Sásd	oák.

Április 11., szombat

Csorna	av.
Dévaványa	oák.
Dunapataj	oák.
Hajdúszoboszló	ÚV.
Jászberény	oák.
Kaposvár	av.
Kecskemét	ok+kjv.
Miskolc	ok.
Ózd	oák.
Pécs	ok+av.
Siófok-Kiliti	av.
Szeged-Kiskundorozsma	ok.
Tura	av.

Április 12., vasárnap

Akaszó	oák.
Besenyszög	oák.
Békéscsaba	av.
Gödöllő	osk.
Gyomaendrőd	oák.
Hajdúszoboszló	ÚV.
Jászszentandrás	oák.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	ok+kjv.
Pásztó	oák.
Pécs	oák+av.
Szolnok	av.
Zalaegerszeg	av.

Április 14., kedd

Zalaegerszeg	oák.
--------------	------

Április 15., szerda

Miskolc	osk.
---------	------

Április 16., csütörtök

Drávfok	oák.
Ragály	oák.
Szeged-Cserepes sor	ok.

Április 17., péntek

Miskolc	ok.
---------	-----

Április 18., szombat

Aszód	oák.
Csorna	av.
Fülöpszállás	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	av.
Kecskemét	ok+kjv.
Mezőberény	oák.
Miskolc	ok.
Mohács	oák.
Pécs	ok+av.
Sárbogárd	oák.

R Ö V I D Í T É S E K

av.	= autóvásár
bv.	= búcsúvásár
csv.	= cserépvásár
kjv.	= közúti jármű vásár
kuv.	= kutyavásár
LNv.	= Lovas Napok vására
mgv.	= munkagép vásár
nmv.	= népművészeti vásár
oá.	= országos állatvásár
oák.	= országos állat- és kirakó vásár
ok.	= országos kirakó vásár
osk.	= országos sertés- és kirakó vásár
r.	= régiségvásár
tbv.	= termékbemutató és vásár
üv.	= ünnepi vásár

Siófok-Kiliti	av.
Tura	av.

Április 19., vasárnap

Békéscsaba	av.
Böhönye	oák.
Cegléd	oák.
Dunaújváros	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Heves	oák+av+mgv.
Jászdózsa	oák.
Jászkarajenő	oák.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	ok+kjv.
Kenderes	oák.
Kengyel	oák.
Kiskunfélegyháza	av.
Miskolc	av.
Pákozd	bv.
Pécs	oák+av.
Szászvár	oák.
Szolnok	av.
Tiszakécske	oák.
Vác	oák.

Április 20., hétfő

Szendről	oák.
----------	------

Április 22., szerda

Miskolc	osk.
---------	------

Április 23., csütörtök

Szeged-Cserepes sor	ok.
---------------------	-----

Április 24., péntek

Dévaványa	oá.
Komádi	oák.
Miskolc	ok.

Április 25., szombat

Csanytelek	oák.
Csorna	av.
Hajdúszoboszló	ok.
Jászárokszallás	oák.
Kaposvár	av.
Kapuvár	oá.
Kecskemét	ok+kjv.
Kondoros	oák.
Mágocs	oák.
Mindszent	oák.
Miskolc	ok.
Pécs	ok+av.

Poroszló	oák.
Siófok-Kiliti	av.
Tura	av.

Április 26., vasárnap

Albertirsa	oák+av.
Békéscsaba	av.
Békésszentandrás	oák.
Csongrád	av.
Dunaújváros	oák.
Hajdúszoboszló	ok.
Kaposvár	ok.
Kecskemét	ok.
Kecskemét	kjv.
Kiskunfélegyháza	oák.
Miskolc	av.
Nagykát	oák.
Nagykörös	oák.
Örkény	oák.
Pécs	oák.
Pécs	av.
Pécsvárad	oák.
Romhány	bv.
Szekszárd	oák.
Szolnok	av.
Tápiógyörgye	oák.
Veszprémvarsány	bv.

Április 27., hétfő

Pécs IV.30-ig	r.
Szécsény	oák.
Tiszacsege	Tavaszi Vásár.
Verpelét	oák.

Április 28., kedd

Pincehely	oák.
-----------	------

Április 29., szerda

Miskolc	osk.
---------	------

Április 30., csütörtök

Szeged-Cserepes sor	ok.
---------------------	-----

A vásárnaplót
összeállította:
Wilhelm István

Rácz Aladár alkotása